

בבית הכנסת "אהבת התורה - איש מצליח" רחוב הרב עוזיאל 43 ב"ב.

שיעורו של מרן ראש הישיבה רבנו מאיר מאזוז צוק"ל

יום שני ז' בניסן התש"ע, יום רביעי ט' בניסן התש"ע

נושאי השיעור:

מהלכות פסח, וביאור הגאמור בהגדה "הרי אני כבן שבעים שנה" וכו'

א. נטילה לדבר שטיבולו במשקה. ב. לכתחילה יש לשים במי הלימון רוב מים. ג. טעה ואכל כזית כרפס. ד. שיעור הכזית. ה. בענין "פסוקא דלא פסקיה משה". ו. אמר רבי אלעזר בן עזריה הרי אני כבן וכו', במה נחלקו ראב"ע וחכמים? ז. "הרי אני כבן שבעים שנה" בן כמה היה אז ראב"ע? ח. מה זה "ולא זכיתי" הרי היה עדיין צעיר?

נטילה לדבר שטיבולו במשקה

א. [בן איש חי שנה ראשונה פרשת צו סעיף ל"א] **נוטל ידיו לצורך טיבול ראשון, ולא יברך על נטילה זו. ואשרי הנזהר לטיול ידיו לטיבולו במשקה כל השנה כולה. ועטרת ראשי הרב מר אבי היה נזהר בכל השנה, והיה מזוהר כמה בני אדם.** פעם היה קשה הדבר הזה, צריך ללכת ולקחת כלי. היום ברז וכלי תמיד נמצאים בקלות, אז טוב שאדם כל השנה כולה יזהר בזה. בפרט כשנדע שהרמב"ם (פ"ו מהלכות ברכות ה"א) והגר"א (ס' קנ"ח ס"ק י"ב) סוברים לברך על נטילה לצורך דבר שטיבולו במשקה. לפי דעתם צריך ברכה², לכן לפחות נטיל ידיו כל השנה כולה על דבר שטיבולו במשקה. והטורי זה אומר (ס' תע"ג סק"ו) שעל זה אפשר לשאול "מה נשתנה" - מה נשתנה לילה זה מכל השנה, בכל השנה העולם לא נוטלים, אלא סומכים על סברת תוספות בפסחים (קט"ז ע"א ד"ה כל) ועוד כמה ראשונים שאומרים שבימינו לא צריך ליטול (יש דעה כזאת). אז למה בפסח אתם נוטלים? בספר המועדים בהלכה (עמ' רס"ז) הוא מביא בשם הגדה הנצי"ב (הנצי"ב יש לו הגדה) שאמר לא קשיא מידי, הלילה עושים כמה חידושים וכמה הידורים, נעשה גם את ההידור הזה. זה תירוץ, אבל הנכון הוא שלא לעשות ככה. הרב אומר: **מנהג העולם להקל בזה בשאר ימות השנה, בנוי על סברא יחידאה.**

לכתחילה יש לשים במי הלימון רוב מים

ב. ולכן אומר בחזון עובדיה (הישן עמ' קל"ט) שצריך שמי הלימון יהיה רובו מים. כי יש לנו רק שבעה משקין [שבשבילם צריך ליטול ידים], ולימון לא שייך. אם אדם עושה מיץ לימון, לא צריך נטילה. איפה נזכר הלימון בספרי הרמב"ם? נזכר פעם אחת בחיבורים ההלכתיים שלו. (בספרי הרפואה כן נזכר, כי פעם הלימון היה מיועד רק לרפואה. לחולה עושים 'לימונדה'. אחרת מי ישתמש בלימון?! זה לא פרי שאוכלים אותו, הוא חמוץ, ולימונדה זה משהו). הרמב"ם מזכיר את זה בהקדמה לפירוש המשנה סדר טהרות. פעם היה בזכרוני שכתב את זה במסכת ידים, למה? כי הוא כתב את שבעת המשקין "יד שחט דם" - יין, דבש דבורים, שמן, חלב, טל, דם ומים. (או שהדל"ת הראשונה דם והשני דבש, או הפוך), וכתב שבכל שאר משקין כמו לימונים, מי שאוכל דבר שטיבולו בלימון, אינו צריך נטילה.³

- שיעור זה נמסר ע"י מרן רבנו הגדול זצ"ל הכ"מ ביום שני ז' בניסן התש"ע בבית מדרשו בין מנחה לערבית. המערכת.
- לכן אם אדם בטעות התחיל לברך על נטילה זו "ברוך אתה ה' ומיד נזכר, יסיים: "למדני חוקיך". אבל אם המשיך ואמר גם "אלקינו מלך העולם" יסיים את כל הברכה "אשר קדשנו וכו' על נטילת ידים", ואח"כ יאמר "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד". ואין ברכתו לבטלה. וכיוצא בזה כתב הבן איש חי (ש"א פרשת וירא אות ז') וכתבתי בזה שם בהגהותי. (וע"ע בספר ה' נסי ח"ב פרק כ"ג - ורחץ אות ג').
- זה מקום יחיד שמוזכר הלימון אצל הרמב"ם. חשבתי שזה במסכת ידים איפה שמוזכר שבעה משקין, אבל לא, זה כתוב בהקדמה שלו לסדר טהרות. (ובספרי הרפואה שלו מזכיר

עכשיו מה אנחנו עושים? המים שאוכלים בהם את הכרפס יש שעושים מים ומלח ויש שעושים מי לימון. וחזון עובדיה דורש שהרוב יהיה מים. למה? כי יש דעה שאומרת שצריך שיהיה רוב מים כדי להתחייב בנטילת ידים. הרב לא אומר יש דעה, אלא פשיטא ליה ככה, אבל למעשה זו מחלוקת הרמב"ם והראב"ד. [ובחזון עובדיה פסח מהדורא חדשה עמ' ל"ו בהערה תיקן דבריו]. הרמב"ם סובר (פס"ז מהלכות טומאת אוכלין ה"ד) שאפילו אם יש מעט מים צריך נטילה, ולפי הראב"ד צריך שיהיה הרוב מים. כנראה הרב [עובדיה] חשש לדעת הראב"ד. ובאחרונים גם כן יש מחלוקת, יש פוסקים כמו הרמב"ם ויש פוסקים כמו הראב"ד. (ככה מובא בכה"ח סימן קנ"ח אות מ'. וע"ע בספר ה' נסי ח"ב פרק כ"ג - כרפס אות א' בהערה). לכן לכתחילה צריך להיזהר שיהיה הרבה מים. מה זה הרבה? רוב מים ומעט לימון, ואז ממילא הוא חייב בנטילה, והוא עושה "ורחץ" כדת וכהלכה.

הכרפס הביא את המרור

ג. [סעיף ל"ב] יקח כרפס פחות מכזית, שלא יתחייב בברכה אחרונה, ויברך עליו "בורא פרי האדמה", ויכוון לפטור המרור, ויטבול אותו בחומץ, ויאכל אותו בלי הסיכה. וטיבול זה שהוא כרפס בחומץ, הוא זכר לקושי השעבוד, הכרפס בא לסיבה של קושי השעבוד. יש כרפס ומרור, המרור זה זכר לשעבוד בעצמו, והכרפס זה הסיכה. כרפס בא לרמוז למכירת יוסף הצדיק ע"ה שהטבילו כתונת פסים שלו בדם ומכרו אותו. פעם שמעתי מתלמיד בחוץ לארץ שעכשיו הוא מנהל קהילה בטולוז, שמו ר' צבי פנש, כשהוא היה ילד קטן עוד לפני בר מצוה אמר: יש לי רעיון יפה, את הכרפס טובלים במים (הרב כותב בחומץ, ואנחנו טובלים אותו במים מעורבים במשהו), אז כרפס מים זה אותיות מר פסים (את המ"ם של מים תקח אותה עם כר של כרפס, נשאר לך פס וים' של מים), המכירה של יוסף היתה בגלל כתונת פסים.⁴

טעה ואכל כזית כרפס

ד. ולמה אמרנו שיקח כרפס פחות מכזית? שלא יתחייב בברכה אחרונה, כדי שברכת "בורא פרי האדמה" של הכרפס תועיל גם למרור. ומה אומר כאן הרב? אם טעה ואכל כזית, צריך לברך אחריו "בורא נפשות רבות", ועם כל זה לא יברך על המרור "בורא פרי האדמה", כי נחשב מצרכי הסעודה. אבל הרב

את זה כל הזמן). לכן בגמרא לא נזכר לסחוט לימון, ולכן בהלכות שבת [ברמב"ם] לא נזכר. הראשון שדיבר על חסיטת לימון זה היה הרא"ש (כלל כ"ב ס"ב), כי בזמנו התחילו להשתמש בלימון כמה דברים.
4. כמה אדם צריך להיזהר לא לעשות הפליה בין הילדים, "לא ישנה בן בין הבנים שבגלל שני סלעים מילת שקנה יעקב ליוסף יותר משאר בניו קרה כל הדבר הזה", ככה הגמרא אומרת (בבב"ב דף ל"ע"ב). יש סיבות אחרות, אבל הסיבה הטבעית הפשוטה, זו היא. אדם לא יעורר קנאה, אל תאמר לילד: "למה אתה לא כמו אחיך"? אל תאמר דבר כזה. להיפך, תעודד אותו, "גם אתה תעשה כמו אחיך".

מזנה ומזנה אר"י תנור ידני

קמחא דפסחא
מוסדות "חכמת רחמים"
*9105

קמחא דפסחא
תמכין דאורייתא
סליס ורחיבס במחיר 3:

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
י-ם:	18:20 19:32	20:14
ת"א:	18:37 19:34	20:11
חיפה:	18:26 19:34	20:10
ב"ש:	18:37 19:34	20:10

נא להרבות בתפלה לרפואת מורנו ורבעו ע"ר האגון הגדול רבי רחמים אליהו שלום חיים בן כמסאנה מאוזו שליט"א (לחבר"ח אחיו של מרן רבנו זצ"ל) בתוך שאר חולי ישראל

אלעזר בן עזריה עשו אותו נשיא בגלל ויכוח שהיה בין רבן גמליאל ובין רבי יהושע בן חנניה על תפלת ערבית רשות או לא רשות. זה לא היה ויכוח יחיד, על ויכוח יחיד אפשר לסבול, אבל היה עוד ויכוח ועוד ויכוח¹³. רבן גמליאל התווכח

פעם לא ידעו חכמים אם לעבר את השנה או לא, הלכו ושמעו שלשה רועי בקר, אחר אמרו: אם אתה נופח באויר, ובא לך האויר בחזרה, סימן שזה עוד חורף - "לית דין אדר" - זה לא אדר, "ואם לאו זה אדר", ממילא תעשה אדר שני (סנהדרין דף י"ח ע"ב). יש בזה הלכות, אבל כרגע זה גוי"ח אדז"ט. [וע"ע בזה באורך בספר מגדולי ישראל ח"ג עמ' תס"ד]. אבל החשבון של המולדות עד היום זה מדוייק.

אז מהלך עד הלל יש ארבעה עשר דורות - הלל ושמעון, גמליאל ושמעון. שמעון (הדור הרביעי) זה רשב"ג הנהרג, ויש לו מאמר אחד ויחיד בכל התלמוד - "כל ימי גדלתי בין החכמים ולא מצאתי לגוף טוב אלא שתיקה" (אבות פרק א' משנה י"ז). הוא היה שתקן ואין לנו שום מאמר ממנו חוץ מזה... משהו אמר: הוא שתק, ויש לו מאמר מאד יפה. כמה שאדם פחות ידבר כמה שטוב. וחכמים גדולים אמרו את המשפט הזה בכמה צורות. היה את רבי שמואל הנגיד שהיה חכם גדול ומדינאי גדול, הערבים השתגעו ממנו, הוא היה שר צבא למלך ספרד (שהיה ערבי) לפני אלף שנה, ועשה מלחמות ממש, השתתף בהם ונעשה לו נס. כל פעם שעושה מלחמה - בראש השנה הפסקת אש. בשבת - הפסקת אש. בכיפור - הפסקת אש. ערב סוכות - חזרו הביתה מנצח ועשה שירים נפלאים. אז יש לו ספר שנקרא "בן משל" מלא משלי מוסר. ושם כותב: "אם החרשת, אתה יכול לדבר אחר שהחרשת. אך אם דברת, אין אתה יכול להשיב מה שדברת".

דברת מלה - נפלת בפח. לא דברת - מה קרה? אם היא מלה חשובה תגיד אותה מחר, לא יקרה כלום. זה הרעיון שאמר אותו רשב"ג. וכאשר נהרג רשב"ג בעוונות בחורבן בית שני (הוא מופיע בין עשרה הרוגי מלוכה), בנו רבן גמליאל היה קטן מאד, היה בן שמונה עשרה ואפילו פחות, אז מינו את רבן יוחנן בן זכאי לנשיא כעשר שנים עד שיגדל רבן גמליאל שהוא ממשיך השושלת.

13. והוא היה נשיא ותפס את הנשיאות בתקיפות. אפילו את גיסו רבי אליעזר בן הורקנוס הוא נדה אותו. (הוא היה נשוי לאחותו אימא שלום). ולמה נדה אותו? קשה להבין את הגמרא (בבבא מציעא דף ג' ט"ע"ב) על תנורו של עכנאי. ויכוח על תנורו של עכנאי, טמא או טהור, כל העמוד כולו. ו"בירכהו" (ורבי אליעזר ב"לודו אליך" נפל על פניו ומיד נפטר רבן גמליאל. הלכה אליו אשתו ואמרה לו: "הרגת את אחי"). למה היה ככה כל כך? אי אפשר להבין עד שנשמע ממקום אחר. יש מדרש רבה בדברים (פ"ב אות כ"ד. ע"ש) שאומר שבא פעם שר אחד מהרומאים ואמר לרבן גמליאל (שהיה מיד אחר החורבן, רבן גמליאל דיבנה) שיש עצה בן אומות העולם והרומאים להכחיד זרע ישראל. (לא די להם מה שהחריבו את המקדש ולא די להם הכל, אלא הם רוצים לגמור אותם). אמר לו: מה אפשר לעשות? אמר לו: שום דבר, אלא הוא יקח סם המות וימות, ויש להם כלל כשעושים עצה ביחד ואחד מהם הלך, סימן שהעצה לא טובה ומבטלים אותה. אמר לו רבן גמליאל: טוב, מובטח לך עולם הבא. ילך הגוי להתאבד, ועם ישראל ישאר בחיים.

כל לרבות הלילות, וחכמים אומרים לא ככה, אפילו שכתוב כל יש לנו הסבר, "כל ימי חיך" לרבות ימות המשיח. יש המשך לויכוח הברייתא, המשנה תמיד לא מאריכה, מתחילה בויכוח וההמשך כתוב בברייתא בגמרא. שם כתוב: וכי לעתיד לבוא נזכיר יציאת מצרים? והלא כתוב "לא יאמרו עוד חי ה' אשר העלה את בני ישראל מארץ מצרים, כי אם חי ה' אשר העלה ואשר הביא... מכל הארצות" (ירמיה כ"ג, ד). אז אמרו לא, הווננו שמצרים תהיה טפלה לגאולה העתידה, ולעולם מזכירים אותה, וזה "כל ימי חיך". עדיין חכמים עמדו בדעתם, אז הרב חיד"א [הנזכר באות הקודמת] כנראה הוקשה לו, אם חכמים עמדו בדעתם שלא מזכירים, אם כן איך המשנה בהתחלה סתמה כדעת יחיד - כרבי אלעזר בן עזריה? היתה צריכה המשנה לומר "מזכירין יציאת מצרים בלילות דברי רבי אלעזר בן עזריה, וחכמים אומרים אין מזכירים. אמר רבי אלעזר" וכל ההמשך. לכן לפי דבריו לפי כולם מזכירים, והמחלוקת אם מזכירין לעתיד לבוא.

רבי אלעזר בן עזריה

ט. ומה זה "כבן שבעים שנה"? הגמרא בבבלי (ברכות דף כ"ח ע"א) אומרת שרבי אלעזר בן עזריה היה צעיר מאד כשהתמנה לנשיא, ולא נקרא בשם "רבן אלעזר". "רבן יוחנן" נקרא 'רבן' אף על פי שהוא גם כן לא היה מזרוע הלל¹². וגם את רבי

לו בן זכאי? כי באותו זמן הוא עדיין לא נסמך. לקראו לו יוחנן אי אפשר, חכם גדול תקרא לו יוחנן?! תקרא לו רבן יוחנן? הוא עוד לא הוסמך. לכן קראו לו 'בן זכאי'. וגם 'בן זכאי' אותו דבר. 12. סדר הדורות הוא: הלל ושמעון, גמליאל ושמעון, גמליאל ושמעון ורבי. זה הסימן שלהם, שבעה דורות מהלל הזקן עד רבנו הקדוש. ועוד שבעה דורות מרבנו הקדוש עד הלל האחרון. פתח בהלל וסיים בהלל, והלל האחרון הוא שעשה לנו חשבון העיבור בשנת ארבעת אלפים ק"ט, לפני אלף ושיש מאות שנה, והחשבון שלנו מדוייק בהפרשים של כמה גרושים - כמה שלישים של שניות. ואפילו הכי בחשבון שלנו (הרי הוא החשבון האמצעי) אף פעם לא תוכל להרגיש כאילו הלבנה הרבה זמן לפני כן, ההפרש הוא אפסי, לא נחשב כלום. חוץ מהחשבון של השנה שבאמת יש לנו בעיה אתו, אומרים שיש שנים מסויימות בגו"ח אדז"ט שמעברים אותם שלא כדן. פעם היו מעברים אותם כדן, אבל היום אפשר לא לעבר שנה שמינית ושנה אחת עשרה ושנה תשע עשרה, אפשר לחכות עוד שנה. והתשובה לזה היא שגם כאשר עיברנו אותם, לא זזנו מהאביב, כי האביב הוא שלשה חדשים. שלשה חדשים אביב, [שלשה חדשים] קיץ, סתיו, חורף. אז עיברנו כי ככה קבעו אבותינו, וככה נקבע עד שיבוא המשיח. כשיבוא משיח כבר לא ינהגו בו חז"ל, אלא נלך על פי האביב, ויראו הטלמים והגדיים. (עיין בסנהדרין דף י"א ע"א).

בית נחמן

בגדולת
סגן ראש הישיבה
זצ"ל

ישיבת רבנו מאיר

הלימוד יהיה מתוך כלל ספרי מרן זצוק"ל ובנוסף יחולקו חוברות לימוד בתורתו של מרן בנתי הכנסת ברחבי העיר צפת הלומד שעה בספרי מרן יכנס להגרלות הענקיות בשווי סך אלפי שקלים כסף מזומן | ספרי מרן | ספרים על מרן | ועוד על כל שעת לימוד נוספת מקבלים בונים שתי כרטיסים נוספים

הלימוד יהיה מיום רביעי י"ד ניסן עד יום רביעי מוצאי שביעי של פסח

לריוח על שעות לימוד ולעדסונים נוספים קו בית נחמן 079-927-0505

לכל שוחרי התורה ולומדיה לקראת יום השנה הראשון של מרן אור העולם רבנו מאיר מאוזו זצוק"ל יוצאים אנו במיזם אדיר ארצי - לימוד בתורתו של מרן זצ"ל המיזם מיועד לכל חלקי הארץ והעולם

אגודת חיים שאול - נפת

050-411-2455

עם רבי יהושע פעם פעמיים ושלש, עד שאמר לו: "רבי יהושע, עמוד עד שאני אגיד לך" (ברכות דף כ"ז ע"ב). אז חכמים אמרו: רבי יהושע הוא חכם גדול, אתה הנשיא והוא אב בית הדין, מה זה שאתה מעמיד אותו בגלל רשות או חובה? (ולמעשה הוא צודק שאמר שהיא רשות, ההלכה ככה). אז מה החליטו? אמרו לרבי חוצפית המתורגמן "עמוד", ועמד. תפסיק, לא רוצים לשמוע תרגום הדברים של רבן גמליאל. (רבן גמליאל היה אומר דברים, והוא מעביר להם לשמוע). התחילו לדון "תא ונעבריה"¹⁴ [בואו ונעביר את רבן גמליאל מהנשיאות]. אמרו: עכשיו את מי נעמיד? אם נעמיד את רבי יהושע, יהיה צער כפול. בגלל הורדנו את רבן גמליאל, נעמיד בר פלוגתא שלו?! נעמיד את רבי עקיבא? אין לו זכות אבות, הוא בן גרים, אז הוא יקלל אותו והוא עלול למות¹⁵. אז רבן גמליאל יצטער, ורבי עקיבא יוכל למות. בסוף החליטו על רבי אלעזר בן עזריה. הוא עשיר, והוא עשירי לעזרא, והוא חכם והכל. אם רבן גמליאל יקשה לו, הוא יענה לו. אם המלך רוצה שוחד, יש לו הרבה מאד כסף¹⁶. ואם הוא יתפלל עליו ויקלל אותו, יש לו זכות אבות, הוא עשירי לעזרא.

מה זה "ולא זכיתי" הרי היה עדיין צעיר?

יב. אבל יש קושיא, כי הירושלמי בעצמו מביא את הסיפור של רבי אלעזר בן עזריה במקום אחר (פ"ד דברכות ה"א) שהוא נתמנה נשיא בגיל שש עשרה (קצת שונה מהבבלי). אם כן הוא מכיר בסיפור הזה, אז איך הוא אומר בן שבעים כפשוטו? זו קושיא שהקשו אותה חכמים, ועשו מזה "צריך עיון". ובאמת לא צריך עיון, לא גדול ולא קטן, לא צריך עיון בכלל... הירושלמי יודע את הסיפור הזה, אבל הוא אומר אם באמת הוא היה בן שמונה עשרה, מה הוא אומר "הרי אני כבן שבעים שנה ולא זכיתי שתיאמר"? אם אחד להבדיל עשה לו מסכה ביום פורים, הדביק לו שערות לבנות ואמר: "אני גאון כמו הרב הגדול פלוני, ואף אחד לא מסכים לי"... מה הקושיא? לא מסכימים כי אתה לא גאון, אתה בחור צעיר. מה זה "לא זכיתי", מה לא זכית? אתה בן שמונה עשרה, מה החידוש?! **לכן הירושלמי ביאר שהוא באמת הגיע לגיל שבעים.** נכון שבגיל צעיר התמנה לנשיא, אבל זה עדיין לא אומר "לא זכיתי שתיאמר", אלא אחר כך כשהגיע לגיל שבעים, כמה שהתווכח אף אחד לא מסכים לו. וזו הקושיא שהכריחה את הרמב"ם (בפירוש המשנה בברכות סוף פ"א) לומר **שרבי אלעזר בן עזריה למד הרבה, ומרוב השקידה בלימוד שיערו הלבין. תוספות יום טוב** (שם) אמר לו: למה אתה חולק על הגמרא? והוא פירש שהוא רצה לקרב הדבר אל הטבע. אבל זה לא מספיק לקרב הדבר אל הטבע לפרש נס בצורת טבע, אלא אומר בעל **זרע יצחק** חיות (על המשניות, זה חכם אשכנזי לפני מאתיים וחמשים שנה) שלרמב"ם הוקשה הדבר הזה. מה החידוש שאתה כמו בן שבעים? אתה לא בן שבעים, אתה בן שמונה עשרה. כמו שאדם יאמר בן שמונה עשרה "לא זכיתי לחלוק על הרב עובדיה יוסף", מה אתה משווה את עצמך אליו?! **לכן הרמב"ם** אומר איך הגיע ל"כבן שבעים"? בגלל ששקד הרבה בלימוד, וכמה שלמדתי לא מצאתי את הלימוד הזה עד שבא בן זומא וגילה אותו¹⁹. ולפי הירושלמי הוא באמת היה בגיל שבעים. והסיפור שהוא נעשה נשיא בגיל קטן מאד - זה סיפור לכולי עלמא, בין לירושלמי בין לבבלי. ולמה לרבי אלעזר לא קראו **רבן** כמו שקראו לרבן יוחנן בן זכאי? כי הנשיאות שלו לא נמשכה. אחרי כמה זמן התפסיסו, ואמרו שלש שבתות יש לנו, שתי שבתות ידרוש רבן גמליאל, ושבת אחת ידרוש רבי אלעזר. לכן נשאר כמו שהיה "רבי אלעזר בן עזריה". ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

17. ומה הדמיון בין שמואל הרמתי ובן רבי אלעזר בן עזריה? אפשר לומר ששמואל הרמתי לא נהנה מאף אחד - "את שור מי לקחתי וחומר מי לקחתי ואת מי עשקתי את מי רצותי" (שמואל-א' ו'ב, ג'), וגם רבי אלעזר לא נהנה, כי הוא עשיר גדול. הוא יכול לתת שוחד בשביל כולם, אם המלך רוצה לתת מסים, הוא אומר להם: לא צריך, אל תשלמו, אני אשלם במקומכם. איז איזה דמיון.

18. **שלמה המלך** חי חמשים ושנים, **חזקיה** חי חמשים וארבע. ואחרי שהוסיפו לו חמש עשרה שנה (מ"ב כ'ו) חי חמשים וארבע, לולי החמש עשרה שנה היה חי שלושים ותשע. (כמו **רבי חזקיה די סילוה** בעל הפרי חדש, אותו דבר. [עיין בספר "אסף המזכיר" ערך 'הרב פרי חדש' ותבין]). מה לעשות? מנשה היה מיוחד שהוא חי קרוב לשבעים.

19. היה אחד לפני מאה וחמשים שנה **שחרם את התלמוד לגרמנית** (כמדומני). וקיבל הסכמה **מהחכם סופר**, אבל מצאו בו כמה דברים "משכילים". שלחו לי קונטרס שמדבר עליו, והחתי סופר אומר: "**חנני חנני אתם רעי**" (איוב י"ט, כ"א), **בטעות נתתי לו הסכמה**. אחד הדברים שכתב שמה כשהגיע לסיפור הזה בברכות, שהיה סיפור להבדיל באיזה כומר ששמע בזמנו, כשנפלאו לקח את האפיפיור בזמנו מהוותיקן לשבי, מרוב הצער שהיה לו לאותו כומר שעורתי נשרו. אז הוא אמר: הנה ראינו דבר כזה שמרוב התפעלות יכול אדם להיות ככה. על הדבר הזה נפסל הספר. הרמב"ם כתב משהו מעין זה, אבל הוא לא היה צריך להביא לא כומר ולא שום דבר, תגיד רק מה שכתב הרמב"ם שרבי אלעזר בן עזריה שקדן גדול היה. [והיה בזה נס שצמחו דוקא באותו לילה ועוד כמה נסים גם לשיטת הרמב"ם. עיין בס' ה' נסי]. "הרי אני כבן שבעים שנה - בחכמה, באיכות לא בכמות - ובכל זאת לא זכיתי..."

כסא דמוקרא

י. הבעיה שהוא צעיר, אמרו לו: מה אתה רוצה? מסכים או לא? אמר להם שילך וישאל את אשתו. שאל אותה, אמרה לו: "דלמא מעבירין לך". אם רבן גמליאל שיש לו זכות אבות, דור חמישי להלל הזקן (הלל ושמעון, גמליאל ושמעון וגמליאל), מעבירים אותו אפילו שהוא מזרע דוד המלך, מחר על דבר קטן יעבירו גם אותך, אתה יודע את האנשים האלה איך תסתדר אתם? אמר לה: אמרי אינשי **"לישתמש אינשי יומא חדא בכסא דמוקרא ולמחר ליתבר"** - אדם קונה כוס יפה - קריסטל - מזכוכית, יכול להתפאר בה "כוס ישועות אשא" (תהלים קט"ז י"ג), מחר נשברה - כפרה. העיקר יום אחד בסדר גמור. אמרה לו: בסדר, טוב. אז הוא ישב נשיא. באותו היום נפתח בית המדרש, ונוספו בו מאות ספסלים (יש אומרים שבע מאות). פעם כל מי שהיה בא, רבן גמליאל מסתכל עליו 'בוא נראה אותך בחכמת הפרצוף', אם הוא לא בסדר - לך מפה. תבוא אחר כך ותעשה לנו חכמות, תתווכח בהלכה ותהרוס דברים? צא מכאן. ככה עשה. כשבא רבי אלעזר אמר: **כולם יכנסו, אין דבר, רק תלמיד שידוע שהוא לא טוב - לא יכנס, אבל תלמיד שאין תוכו כבדו, ואין יודעים בדיוק - אין דבר, המאור שבתורה מחזיר אותו למוטב** (איכה רבתי בפתיחה אות ב'). ככה עשה רבי אלעזר בן עזריה. ואחרי כמה זמן התפייסו עם רבן גמליאל.

"הרי אני כבן שבעים שנה" בן כמה היה?

יא. והגמרא אומרת "היינו דאמר רבי אלעזר בן עזריה הרי אני כבן שבעים שנה". למה? כי הוא היה בן שמונה עשרה, צעיר מאד, השיער שלו שחור. כולם זקנים בני שבעים שמונים, יבוא אחד בן שמונה עשרה וידריך אותם? הוא הנשיא? יבוא אחד גוי וישאל "איפה הנשיא שלכם?" יראו לו אותו, הוא יאמר: הוא? ה'יצוציק' הזה? מה זה?! מה קרה לכם?! אז נעשה לו נס. באותו לילה ישן בבוקר קם עם שמונה עשרה שורות שערות לבנות, "אהדרו ליה תמיני סרי דרי חירור". הוא היה בן שמונה עשרה, וקיבל שמונה עשרה דרי חירורתא - שורות של שערות. "והיינו דאמר רבי אלעזר" - זה דברי הגמרא. כלומר רבי אלעזר הוא לא היה בן שבעים, הוא היה בן שמונה עשרה, ולכן אמר **"כבן שבעים שנה"**. איך הוא בן שמונה עשרה ואמר **כבן שבעים**? יש פירוש של הרב האר"י **שרבי אלעזר בן עזריה היה ניצוץ של שמואל הרמתי**. שמואל הנביא חי חמשים ושנים, והוא היה בן שמונה עשרה, ביחד - שמונה עשרה וחמשים ושנים - זה שבעים. אז כשהיה מצב כזה, אסור לעם ישראל לעשות מחלוקות, כולם צריכים לקבל מותר לך לומר דעתך, אבל אם עומדים למנין הרוב - גמרנו. ואילו רבי אלעזר בן הורקנוס אמר: לא, דעתי אחרת, ועמד בדעתו. לכן אתה יוצא מן הכלל - בירכוהו. אבל כדי לפייס [אותו], נכדו של רבן גמליאל התחיל מסכת ברכות עם רבי אלעזר - "עד סוף האשמורה הראשונה דברי רבי אלעזר", כלומר נגמר הויכוח, "הותר הנדר" (סנהדרין דף ס"ח ע"א), ככה זה היה.

14. **אבא ע"ה** פעם הסביר את הגמרא הזאת **לרבי אליהו ענקרי** יבדל לחיים (בשנת תשכ"ב). אמר לו: אומרים 'דמוקרתיה' 'דמוקרטיה'. **לחכמים היתה דמוקרטיה יותר מכולם**, העם החליט - "ויעבור הרנה במחנה" (מלכים-א' כ"ב, ל"ו), "תא ונעבריה"!

15. **נורא ואיום, מלה שיוצאה מפי חכמים היא כמו חרב וחנית, אין מה לעשות יותר**. איך אמר יצחק אבינו לעשיר? "הן גביר שמתין לך, ואת כל אחיו נתתי לו לעבדים, ודגן ותירוש סמכתי, ולכה אפוא מה אעשה בני?" (בראשית כ"ז, ל"ז). מה הפירוש "מה אעשה"? תן עוד פעם ברכה... אם באים עשרה ילדים, מברכים את הראשון "ויתן לך האלקים מטל השמים... הוה גביר לאחייך", יבוא השני, וגם אותו אתה מברך "הוה גביר לאחייך", וגם השלישי - "הוה גביר לאחייך", ואף אחד לא גביר... תדבר באויר. אתה יכול להגיד, ומה שיתקיים יתקיים. אבל אצל יצחק - גמרנו, אמרת "הוה גביר" - נגמר, מה אתן לך? "כל מה שקנה עבד קנה רבו" (פסחים דף פ"ח ע"ב). חותמים את הדבר.

16. שלושה עשר אלף עגלים המעשר שלו כל שנה (שבת דף נ"ד ע"ב). תוספות (בד"ה הוה מעשר) אמרו מה מעשר? כבר נחרב הבית. אז אמרו "מעשר" הכוונה שהיה מעלה ארנוא למלך. עשיר מופלג היה.

גמרתו הנדירה של
מרן אור העולם זיע"א

יכולה להיות שאלה!

גמרתו הנדירה של מרן אור העולם
רבנו **מאיר מאזוז** זיע"א

מסכת עירובין עם חתימת יד קדשו המתנוססת על הכריכה, והגהות
בכתב יד קדשו המפארות את עמודיה, תוגרל בין הזוכים לקחת
החזקת בחור במוסדות "חכמת רחמים".

על כל החזקה של בחור - כרטיס הגרלה אחד

החזקת 4 בחורים

1920 ש"ח לחודש
למשך שנה

מזוזת הקודש
+ מעמד הדלקת נרות
+ טלית מהכהנים הקדושים
+ סיום מסכת ע"י הבחורים
+ 4 כרטיסי הגרלה על
הגמרא הקדושה

החזקת שני בחורים

960 ש"ח לחודש
למשך שנה

מזוזת הקודש
+ מעמד הדלקת נרות
+ סיום מסכת ע"י הבחורים
+ 2 כרטיסי הגרלה
על הגמרא הקדושה

החזקת בחור

480 ש"ח לחודש
למשך שנה

מזוזת הקודש
+ סיום מסכת ע"י הבחור
+ כרטיס להגרלה על
הגמרא הקדושה

או בעמדות
סדרים כלום
'זכנת רומיט'

מנהל המוסדות
הרב משה נעמן
0504108108

*9105

חיים כעת
משוריי
המוסדות

י.ג. מזיגת הכוס. יד. סימני הסדר (קדש ורחץ וכו'). טו. הקידוש הארוך. טז. אומרים בקידוש "ומועדי קדשך". יז. גם נשים עדיף שתברכנה "שהחיינו" בקידוש ולא בנרות.

'צפון', והכוונה לאפיקומן שהוא נחבא. "ברך" - ברכת המזון. "הלל" - זה כוס רביעית. "נרצה" - אם עשית ככה הכל בסדר. ויש נוהגים (ראה כה"ח סי' תע"ג) אות ל"ב בשם הרב יסוד ושרש העבודה) שכל פעם שאתה עושה אחת מהפעולות האלה, תאמר את המלה. "קדש" - תקדש. אחר כך "ורחץ", וכן על זו הדרך.

הקידוש הארוך - "תרומה הבדילנו"

טו. בקידוש יש לנו את "הקידוש הארוך". פעם חשבנו שזה מיוחד רק לג'רבא (וללוב) בלבד. התברר שזה נוסח שגם התימנים אומרים אותו, והמקור שלו מתקופת הגאונים. רב סעדיה מזכיר אותו (בסדרו עמ' קמ"א), וחשבנו שרב סעדיה חידש אותו. אבל לא, הוא אומר "ורבים מחברינו מוסיפים וכו'". זה קידוש קדמון, והיו כאלה שאומרים אותו בכל החגים, לא רק בפסח. אבל נשאר לנו לפליטה בפסח. מי שרוצה לומר אותו [אפילו שלא נהגו בו אבותיו], יכול לומר אותו. יקח הגדה של הישיבה ויקרא משם. זה קידוש מיוחד במינו, אתה מרגיש רוממות הנפש, אתה מרגיש שאתה נקלעת בבת אחת אלף ומאתים שנה לתקופת הגאונים... תקופת רב סעדיה שהיו היהודים מכובדים עד מאד⁴. יש שם ביטויים מיוחדים שמרוממים את הנפש. מי שקורא את הפיוט הזה אפילו בימות השנה, יראה ביטויים מיוחדים. אבל רוב העולם לא אומרים אותו.

אומרים בקידוש "ומועדי קדשך"

טז. אחר כך אומרים בקידוש "ומועדי קדשך". בספרים כתוב ("ושבתות ומועדי", והו"ו⁵ בין סוגריים. זו טעות. תשתחרר את הו"ו מהסוגריים - "ומועדי קדשך". למה? כמו שאתה אומר "ושבתות" בוי"ו, אותו דבר "ומועדי" בוי"ו. הו"ו לא צריכה להיות בין סוגריים. אם חל בשבת אתה אומר "ושבתות ומועדי", אז גם אם לא חל בשבת תאמר "ומועדי". השנה לא חל בשבת, אז תאמר "ומועדי". ועונים "אמן", וגם על "שהחיינו" עונים אמן.

גם נשים עדיף שתברכנה "שהחיינו" בקידוש ולא בנרות

יז. לכן לא כדאי שהנשים יברכו "שהחיינו" על הדלקת הנרות, כי אם מברכים שהחיינו על הדלקת הנרות, נמצא שאסור להם לענות אמן על שהחיינו של בעל הבית בקידוש כי הם כבר יצאו ידי חובה, בשבילם זה הפסק⁵. אבל אם הם לא מברכים אפשר לענות אמן. וככה באמת ראוי לעשות אפילו לבגדאדים. הבן איש חי אומר (שנה שניה פרשת נח את י) שמנהג בבל לברך שהחיינו בהדלקת הנרות. אבל הוא לא אומר שככה צריך לעשות. יש כאלה עקשנים, אומרים "אם בן איש חי אמר שזה מנהג בבל, חייב להיות ככה מנהג כל העולם". לא, בן איש חי אומר ככה נהגו בבבל, נהגו כבר. היעב"ץ אומר גם כן (שאלת יעב"ץ סי' ק"ז) שהמנהג הזה הוא של האשכנזים, ועדיף שלא לנהוג כך, אבל קשה לשנות. אז מקומות שלא נהגו לא נהגו. האשה מדליקה נרות יום טוב ולא מברכת שהחיינו, רק לפני ההדלקה מברכת "אשר קדשנו במצוותו וציונו להדליק נר של יום טוב"⁶, ו"שהחיינו" לא אומרים, אלא מברכים "שהחיינו" בקידוש. אחר כך עושים שתיה בהסיבה, כל אחד יסב ויקח את הכוס וישתה לפחות רוב כוס. כוס ראשונה ושניה ושלישית מספיק לשנות רוב כוס, כמה זה הכוס? מינימום שמונים ואחת גרם יין או [עם מיעוט] מים.

4. היה מלך ערבי בתקופת הגאונים בבגדאד, והיה מושיב על ידו (בשעה שיש לו איזו מסיבה או משהו) את הריש גלותא שהוא מזרע דוד המלך. שם אותו על ידו מצד ימין, "אתה מזרע סידנא דאדור, יש לך כבוד מיוחד". פעם פגש ריש גלותא באותה תקופה איזה ערבי אחד, אמר לו: תגיד לי אתה צאצא של מוחמד? אמר לו: כן. שאל אותו: איזה דור? אמר לו: דור ששי. אמר לו: אני להבדיל דור שבעים לדוד המלך, תראה איזה כבוד עושים לי, ועליך זורקים אבנים... תראה את ההבדל.
5. [אך שוב הסכים מרן רבנו זצ"ל בס' ה' נסי ח"ב (פרק כ"ג הל' י"ט) שרשאות לענות אמן אחר ברכת שהחיינו (הואיל וברכת שהחיינו בליל פסח באה גם על מצוות מצה ומרור וסיפור יציאת מצרים). אולם נכון להודיעם שלא יברכו שהחיינו בהדלקת נרות. המערכת].
6. התימנים אומרים שלא מברכים [על הדלקת נר של יום טוב], אבל זה רק חלק מהם, רובם מברכים. ככה המנהג בארץ ישראל. יש חכם אחד שעלה בדעתו שאילו מרן (בסוף סי' תקי"ד) היה רואה שיש קצת ראשונים שאומרים לא לברך על נר של יום טוב, גם הוא היה אומר לא לברך משום סב"ל. איזה סב"ל? המנהג כדעת האומרים לברך, ואין אומרים סב"ל נגד המנהג. אפילו אצל התימנים, רבים מאד אומרים שנהגים במדינותיהם לברך, ואנחנו בודאי מברכים "להדליק נר של יום טוב" לפני ההדלקה.

מלך ועבד באים כאחד...

יג. אחרי שבאים [מבית הכנסת] כבר הכל מוכן, הכוסות הבקבוקים, ומכינים גם כלי גדול למזיגה. ונוהגים שאף אחד לא ימזוג את הכוס לעצמו, אלא כל אחד מוזג לשני [גם את היין וגם את טיפות המים]. זה דרך חירות. אמנם בספרים כתוב שבעל הבית ישב כמו מלך, וכולם ימזגו לו. אבל הבעיה שכולם רוצים להיות מלכים... "כולנו בני חורין", אז כל אחד אומר לחבירו: "אתה תמזוג לי", "אתה תמזוג לי", ככה כולם מלכים וכולם רגועים. כל אחד מלך לרגע ועבד לרגע... מלך לעצמו, ואחר כך מוזג לאחרים. אין דבר. כולם שוים.

קדש ורחץ כרפס יחץ וכו'

יד. אחר כך כתוב בספרים שהנוסח הזה שאומרים "קדש ורחץ, כרפס יחץ" צריך ללמוד אותו בעל פה, ויש בו כוונות לכאורה. אם אתה מביא חכמים שעשו בו פירושים, וכי החכמים אין להם מה לעשות¹? [אלא ודאי שיש בו עניין]. אחד כמו הרב חיד"א, יש לו ששה פירושים על קדש ורחץ. שלשה פירושים כבר בספר "שמחת הרגל". (יש לו ששה ספרים על הגדה של פסח, היום עשו אותם כולם בכרך אחד. "זרוע ימין" ו"שמחת הרגל" ועוד כמה ספרים, שכתיב אותם, בדרך דרש ודרך רמז, וכל מיני מוסרים). ובג'רבא הגזימו, יש כאלה שישבו וכתבו חמשים וחמשה פירושים על קדש ורחץ². באבודרהם יש ששה סימנים, יש בראשי תיבות ממש, ויש באריכות, בחרוזים ובמשקל. [עיין בהגדת ה' נסי ח"א עמ' צ"ח]. והנוסח הזה קצר וקולע, לא ראשי תיבות ולא ארוך יותר מדאי. כל מלה פעולה - "קדש ורחץ". "קדש" - זה קידוש. "ורחץ" - זה נטילת ידיים בלי ברכה. "כרפס". "יחץ"³. "מגיד", "רחצה" - זה נטילת ידיים עם ברכה. "מוציא מצה" - יש לנו שתי ברכות, המוציא לחם מן הארץ ועל אכילת מצה. "מרור, כורך, שלחן עורך". מה זה שלחן עורך? בעל הבית יערוך את השלחן. למה לא אומרים "עורך שלחן"? בגלל החרוז - "מרור כורך, שלחן עורך". "צפון" - לא צפון, אלא

ס. המשך השיעור שנדפס בגליון 'בית נאמן' הקודם (מס' 500) מיום שלישי א' בניסן התש"ע. המערכת.

1. חכם אחד כתב ספר, שבכל פרשה בתורה עשה במספר פסוקים רמז על שם רבו. ספר לכבוד רבו רבי סוסו כהן ע"ה. כל פרשה בתורה. מה מספר הפסוקים של הפרשה? 132 - כמנין סוסו. 156 - כמנין יוסף. 80 - כמנין כהן. 75 - כמנין כהן. לא יוצא בדיוק? מספר קטן. לא יוצא בדיוק? עם הכולל... נו, מה התועלת בזה? כל הפסוקים של התורה באו רק לזה! לא מצאה התורה מה לרמוז ממתן תורה עד היום רק חכם אחד?! לא יתכן. אבל יש לאנשים נחת רוח לעשות ככה.

2. היכי משכחת לה? חכם אחד היה בן שלש עשרה החליט לחדש פירושים על "קדש ורחץ", עשה ככה כשהיה בן שלוש עשרה, בן ארבע עשרה, בן חמש עשרה, ככה עשה נ"ה עשרה, ככה עשה נ"ו עשרה, עד גיל 68.

מישהו למד מאז נפטר, אחרת למה הוא לא המשיך? אבל לא, הוא חי עוד ארבע שנים, אבל התעייף. כמה פירושים יכתוב?...

את חג המצות תשמור

מצות תבורה
שנעשו בהקפדה יתירה
ע"י צוות תלמידי חכמים

תחת השגחתו האישית
של מורנו ורבנו הגאון הרב
חננאל הכהן
שליט"א

**הכמות מוגבלת
כל הקודם זוכה!**

להזמנת
חייגו: ***9105**

3. 'חץ' עדיף לומר מלעיל. אמנם זה לא הולך כל כך עם החרוז - "ורחץ, יחץ", אז [העולם] אומרים 'יחץ' [מלרע]. אבל יותר נכון 'חץ' מלעיל - ויחץ [מלעיל] את הילדים" (בראשית ל"א). [וע"ע בהגדת ה' נסי ח"א עמ' קכ"ד וח' בחלק השו"ת סי' מ"א].

הגרלת "נאמני"ם לדרך" ההגרלה השנתית הקדושה מבית מוסדות ישיבת "דרכי העיון"

בוא שיערו בתורה

עם סיום פרויקט 'נאמני"ם לדרך' - ההגרלה השנתית של מוסדות ישיבת 'דרכי העיון', בהילולת אבי הישיבה מרן רבנו הנאמ"ן בעל 'דרכי העיון' שנערכה בהיכל ישיבתנו הקדושה [בהשתתפות מצומצמת השנה, עקב המצב הביטחוני]. בליל שלישי ו' בניסן התשס"ו בנוכחות רבנים וציבור יקר, ובהשתתפות ידידנו הרה"ג רבי דוד גרעון מאזוז שליט"א בנו בכורו של מרן רשכבה"ג זצ"ל, שנשא מדברותיו לכבוד רבנו, ובפיקוח ידידנו עו"ד ר' מיכאל דואני הי"ו.

גודה ונהלל ונשבח ונפאר

את שמך מלכנו תמיד, על כל חסדיו עמנו, שזיכנו ללמוד וללמד, ודיכנו לידידים 'נאמני"ם לדרך' שזוכים להיות מחזיקי תורה נפלאים!

ברכה מיוחדת למו"ר ועט"ר עמוד האש אשר לפני המחנה, מאור עינינו, ראש ישיבותינו, מרן רבנו צמח מאזוז שליט"א.

שמלווה אותנו בכל עת. כמלאך העומד על ראשנו ואומר גדל! "כי אורך ימים ושנות חיים יוסיפו לך". אכ"ר.

ברכת השבת וההודאה

לכל ידידנו הרבים, היקרים והאהובים, שהילו זה מכיסם להשתתף בהגרלה, לרומם את בית אלוקינו, ולמען המשך הפצת תורת רבנו. יהי רצון שזכות מרן רבנו הקדוש וצוק"ל תגן בערכם אלף המגן, להיוושע בכל הישועות, בנשמי ורוחני להינצל מכל חבלי משיח. ולזכות לברכות מלא חופניים, ובוודאי מהרה תראו בקיום הבטחתו הבדוקה, 'שכל התורם לישיבת 'דרכי העיון', יזכה לקבל מן השמיים פי עשרה'. ונוכה כולנו מהרה לחזות בבניין בית עולמים, דשנים ורעננים כל הימים, ומלכנו בראשנו. אכ"ר.

שמות הזוכים בהגרלה:

פרס ראשון: ששים אלף ש"ח - ר' ליאור פקדו. עמנואל מס' כרטיס: 575

2. סט מחזוריים כריכת עור - רבי רפאל מסקלצ'י, ירושלים. מס' כרטיס: 10277
3. מניבוטס לטייל יום שלם - הרב אליהו מאדאר שליט"א. בני ברק. מס' כרטיס: 264
4. תבשילי זהב - רבי דביר כהן. אשקלון. מס' כרטיס: 10688
5. סוכה קומפלט - רבי יצחק סחסי. עפולה. מס' כרטיס: 222
6. שובר 1500 ש"ח קניית להג - ר' אסף נדב. צפת. מס' כרטיס: 2027
7. שואב שוטף - רבי יעקב גלזר. פתח תקוה. מס' כרטיס: 10018
8. שני מלאפונים כשרים - רבי אביחי כהן. רמלה. מס' כרטיס: 463
9. סט כלי אכילה - "סוד אפלי" - רבי אלעזר ועקנין. בני ברק. מס' כרטיס: 2644
10. "מוכנים לפסח" (יין, מצות, צלוחית, גביעים) - רבי דוד יצן כהן קזו. חולון. מס' כרטיס: 1987

נ.כ. בימים אלו שוקדים במערך המתנות לשלוח בהקדם בעז"ה לכל המשתתפים בהגרלה את המתנה שבחרו, שתגיע לפני החג. באם טרם הגיעה אליך המתנה עד יום י"א בניסן, נא ליצור קשר עם המוקד בטלפון 03-578-1267 או לרב אודי גלעום 050-4155965

בהערכה עמוקה. אחיכם שותפכם, מרדכי מאזוז ס"ט
משרת בקודש מוסדות ישיבת "דרכי העיון" בני ברק

לבורא
עולם
יש מספיק
מקום גם
לישועה
שאתה
ממתין
לה!

היא שבתה נקראה דביצא ליה
לאחרת אהיה לעולם
היא שבתה בלפני נאמר...
אם היא שבתה שחבר ל
היא קרה רחוקה מספר
ס' צע לאחר שגם היגת הרמא
ברומה לייט מכין באורמא...
(הקצת שמואל)

פני רישועה שלך!

תפוס עבודה!

הקצת שיעור (ס'
ש) 1000000 ש"ח
ש"ח שגם שנים קצת
"הקצת שיעור"
אניגם של א
השגים זה כך
40000 ש"ח (תלמיד)

היגתן שכאלה כאלה שבתה
אלה הרחוקה את חמיו מורצם
ולגושם... הרוב הרומה
לייט מכין באורמא... ולאחר
ולגושם קרה הנס, חמיו
הת צרר וסוחר עם כל
הסודקים אלו ככל
האנשים... צורך לשחררו
היגתה. (אורה ייט)

הגדרו שזאת חוכמה
חוכמה חצי שנה
חוכמה שסדר אחת
קצת אחת שבעה חבת
הרוב תחנה צימאון
באורמא יאספקא

הקצת שיעור
הקצת שיעור קצת צדק
שער חוכמה צדק
צדק דקור מספר
לאחר שיעור הרוב
החמה צימאון
באורמא! [אני קצת]

הקצת שיעור
30,000 ש"ח
אחר הרוב חוכמה
אחר הרוב חוכמה
אחר הרוב חוכמה
הקצת שיעור

מטפה לדן

ממתין להשתדלות שלך!

שמור לבשורה שלך!

מחכה לדן
מיועד עבור הברכה שלך!

דברי מרו זצוק"ל

מרו ה"ש"ה השכ"ה חבא בע"ה בית נאמן

עכשיו יש לנו שתי דקות לדבר על סופת
 החסד "תמכין דאורייתא". יש שלשה
 רבנים שמופקדים על כך, שלשה תלמידי
 חכמים גדולים - הרב דוד עיראן ראש
 הכולל, הרב יעקב כהן ודרב אליהו מאדאן.
 שלושתם עושים את החלוקה לאברכים. יש
 שם 900 נפשות כל אחד ואחד יתן בע"ה יפה.
ומי שיתן למעלה מ-720 ש"ח
יקבל ברכה מיוחדת.
ואני ראיתי בנסיון, מי
שנותן - מכפיל את כספו, פי
שניים ופי עשרה.

אבל מי שהוא לא נותן והוא מתקמצן - מן
 השמים יתקמצנו לו.

מי שיתרום לצדקה לעניים
לחג הפסח הקב"ה משלם לו
כל טוב, משלם לו ויתן לו
הכל.

כל אחד מכם חולם חלילה שיהיה
 רוטשילד, או יהיה ביל-גייטס... אז מי שיתן
 לתורה - התורה משלמת ונותנת.
 720 זה כמגין חסד כפול עשר, ובזכות זה
 הקב"ה ישלם לו וינפיל את שכר.

גדולים
 צדיקים
 במיתתו
 יותר
 מבחייהו

(היליון, ג.)

ניתן לתרום בדרכים הבאות:

בטלפון: 055-676-3536
 או בעמדות 'קהילות' ברחבי הארץ (59441)
 או בהעברה בנקאית: לפקדת 'תמכין דאורייתא' - ירך יעקב
 (ע"ה) בנק דיסקונט סניף 139 ח.מ. 1667 | קוד מוסד: 38365

התרומה מופרת לפי סעיף 46

קופת החסד
תמכין דאורייתא
 שע"י כולל אברכים - כסא החמים

בראשות הגאונים
 הרב דוד עיראן, הרב יעקב כהן ודרב אליהו מאדאן שליט"א

הכנה לליל הסדר

נושאי השיעור

סטירת גערים... | מה אוכלים בערב פסח? | מה אסור לעשות? | אילו מצות אוכלים בפסח? | חשבון הנפש והמשקל | שלשה עד חמשה כזיתים | דין המרור והכרפס | מה נהגו לאכול לפני ההגדה? | מעלת היין | הכנת הזרוע | לנוח בערב החג | דיני האפיקומן | למה מסובבים הקערה? | והגדת לבנך.

איך עושים ליל הסדר?

צריך להתכונן לליל הסדר, לדעת מה להכין ומה לעשות. היה מעשה עם זוג אחד שהיה עושה כל הזמן אצל ההורים שלו את החג, עד שההורים נפטרו. כשהגיע חג הפסח בשנה הראשונה שאחר הפטירה, הם היו חסרי אונים, לא יודעים מה עושים, איך מקיימים את הסדר. הגיע ליל הסדר, אמר הבעל לאשתו: "לכי לשכן שלנו, נראה לי שהוא יודע, הוא כבר שנים עושה את ליל הסדר בביתו, תראי מה הוא עושה וכך נעשה". הסכימה האשה והלכה להציץ דרך החלון.

רואה האשה איך שמביאים את הכוסות, את היין, את הקערה המהודרת, ועיניה לא שבעות מלראות. פתאום היא רואה מראה מחריד. השכן ראה שאשתו לא הביאה לשלחן את היין שהוא אוהב, רתח מכעס ונתן לאשתו שתי סטירות מצלצלות... היא נבהלה עד עמקי הנפש... כך עושים את הסדר? חלק מהמצוות זה להרביץ לאשה?! החליטה שהיא לא מספרת לבעלה מאומה. ישאל, היא לא תענה. הגיעה לביתה, שאל אותה בעלה: "כן, מה ראיית? מה עושים אצל השכן?". אין קול ואין עונה. "למה את לא עונה? הלכת, לא?!" דממה מוחלטת. מרגע לרגע הלחץ של הבעל הופך לכעס נורא. "למה את לא עונה?? אני חייב לדעת!!". ושוב, האשה לא פותחת את פיה בחכמה. הבעל כבר לא יכול היה לשתוק. "תגידי לי מיד מה היה שם!!", צעק, וסטר לאשתו שתי סטירות מצלצלות... האשה עם עלבון ועם לחיים אדומות שואלת את בעלה: "אם אתה כבר יודע מה עושים, למה שלחת אותי??..."

זו אמנם בדיחה, אבל צריך ללמוד מזה כמה צריך להתכונן לליל הסדר. גם אם מתארחים, צריך ללמוד ולהבין את משמעות החג, צריך לדעת כדי שלא יניכשל. זה לא בא באופן אוטומטי, ליל הסדר הוא לא כמו שבת או חג רגילים, צריך להתכונן, להכין דברים מערב החג, לדעת את ההלכות טוב וכך להכנס לליל הסדר.

מצה בערב פסח

בערב פסח מתחילת היום אסור לאכול מצות. בליל בדיקת חמץ מותר מעיקר הדין לאכול מצות, אבל ביום אסור כדי שיאכל בלילה את המצה לתאבון. הרב "בן איש חי" (שנה ראשונה פרשת צו אות כ"ו) מחמיר כבר מליל י"ד שלא לאכול מצה. מובא בירושלמי (עין פסחים פ"ה ה"א), כמו שהכלה אסורה לבעלה עד שמברכים שבע ברכות בחופה, כך גם המצה אסורה באכילה עד שיברכו עליה שבע ברכות. אלו שבע ברכות? יש בקידוש שלש ברכות - "בורא פרי הגפן", "מקדש ישראל והזמנים" וברכת "שהחיינו". לאחר מכן מברכים על הכרפס "בורא פרי האדמה", זו ברכה רביעית. אחר כך יש את הברכה שאחרי ההגדה - "גאל ישראל", וזו הברכה החמישית, וממש לפני אכילת מצה יש עוד שתי ברכות: "המוציא לחם מן הארץ" ו"על אכילת מצה". מברכים שבע ברכות ואז אוכלים את המצה. מה היו עושות האימהות שלנו? היו לוקחות מצה ומרטיבות אותה במים, מצפים אותה בביצה ומטגנים אותה בשמן עמוק. כך זה דומה למבושל וכך מותר לאכול את המצות. סר מעליהם טעים מצה. אצלנו נוהגים גם לבשל אורז מיוחד לערב פסח. מלבד זאת, מצה עשירה גם מותר לאכול בערב פסח כיון שלא יוצאים בה ידי חובת מצה.

מלאכה וסעודה

ביום ערב פסח מחצות לא עושים מלאכה. בישולים וכל מה שקשור לחג ודאי שמוותר, אבל מלאכות אחרות שלא קשורות לחג אסור לעשות, צריכים להתכונן לחג הפסח. כמו כן מהשעה העשירית בערב פסח, אסור לאכול סעודה. אסור לאכול אפילו מצה מבושלת או מצה עשירה יותר מכביצה (בלי קליפתה - כחמשים סמ"ק), וגם זה במקום הצורך דוקא. בזמן הזה יכול לאכול פירות ודברים קלים, ובלבד שלא ימלא כריסו מהם. כל זה כדי שהאדם יאכל את המצה בליל פסח לתאבון.

המצות הראויות לליל הסדר

מה הם הדברים שצריכים להכין לליל הסדר? המצה העיקרית היא מצה. בלילה אנחנו אוכלים מצה שמורה, ולכתחילה מצה שמורה משעת קצירה. אם אדם נמצא במקום שאין לו מצה שמורה משעת קצירה, יכול לקחת מצה שמורה משעת טחינה. מרן בשלחן ערוך כותב (סי' תג"ו ס"ד) טוב לקחת מצה שמורה

משעת קצירה, רק שהרב פרי חדש כותב שחייב לקחת מצה שמורה זו, וזה לעיכובא. (וע"ע במ"ש בהערות א"מ שם הערה 5).

מלבד זאת, יש אומרים שבליל הסדר לוקחים דוקא מצות עבודת יד, כיון שהן עשויות לשם מצת מצוה, אבל מצד שני יש אומרים שגם מצת מכונה אפשר לקחת לליל הסדר. על כן, מי שיכול לאכול את הכזיתים שבחובה ממצה שמורה עבודת יד, תבוא עליו ברכה. מי שלא יכול, לפחות את הברכות יעשה על ידי שלוש מצות שמורות עבודת יד, ובשאר הכזיתים יאכל מצה שמורה עבודת מכונה. בסעודה עצמה בפסח, ודאי שלכתחילה אפשר לאכול מצת מכונה. יש קהילות שאף על פי כן נוהגים כל הפסח לאכול מצות עבודת יד.

יש מחמירים לאכול בכל שבעת ימי החג מצה שמורה. זהו הידור מצוה גדול (כ"כ הרב ביאור הלכה סימן תג"ן ס"ד בשם הגר"א, ובהערות אי"מ כתבנו שכן נראה דעת הרמב"ם והרי"ף ע"ש). במושב ברכיה כשהייתי ילד, היו אולי ארבע או חמש משפחות שהיו אוכלות מצה שמורה בכל הפסח. ביניהם היו אבי מורי רבי בנימין הכהן זצ"ל ודודי רבי ששון הכהן זצ"ל. היו מקפידים בדבר הזה. אבל גם מי שלא אוכל מצה שמורה כל הפסח, לפחות בליל הסדר יאכל את הכזיתים של החובה ממצה שמורה.

גודלו של הכזית

כמה זה כזית מצה? בשיעורים הללו צריך ללכת מעיקר הדין על פי נפח ולא על פי משקל (כך כתב מרן ראש הישיבה זצ"ל הכ"מ בספרו 'ה' נסי') (חלק השו"ת סי' מ"ג והלאה), וכתב שכן דעת מרן רבנו עובדיה יוסף זצ"ל). נפח של כזית זה כמעט שלושים סמ"ק, כמו הנפח של קופסת גפרורים רגילה. ככל שהמאכל יותר אוורירי המשקל פחות מהנפח, וככל שהמאכל יותר דחוס, המשקל יותר מהנפח. כשהיינו ילדים היו שואלים אותנו: מה יותר כבד, קילו נוצות או קילו ברזל? ואז היינו מתבלבלים... האמת ששאלו על משקל והמשקל אכן שווה, אם כן במה הם שונים? בנפח. קילו ברזל הוא ממש קטן, וקילו נוצות הוא דבר גדול לארכו ולרחבו.

אם כן איך אפשר למדוד כזית? הרי קשה לשער על פי נפח? לכן אומר לכם כמה גרם יש בנפח של שלושים סמ"ק. במצה השמורה עבודת יד הקשה יש שמונים גרם בערך, והיא יכולה להתחלק לארבעה כזיתים, כלומר כל כזית עשירים גרם. זהו הגרם על פי נפח של שלושים סמ"ק, ואף על פי שדי בעשרים ושבעה סמ"ק, וכך גם בפחות מעשרים גרם יש נפח של עשרים ושבעה סמ"ק, על כל פנים מעגלים לעשרים גרם כדי שלא תהיינה תקלות.

מצות מכונה הן אווריריות יותר, וממילא המשקל שלהן בשביל שלושים סמ"ק הוא פחות ממצות יד. לכן כבר בעשרה או באחד עשר גרם יש כזית (כ"כ מור"ג הגר"מ לוי בסה"ב "ברכת ה" ח"ב פרק ה'), ויש אומרים אפילו בתשעה גרם. המשקל הסטנדרטי של מצת מכונה - מצה מרובעת, הוא שלושים גרם, ולכן שליש מצה הוא כבר כזית, ועדיף לאכול חצי מצה שלא יהיה בצמצום. לכן מי שקשה לו לאכול הרבה מצות בלילה, יקח מצת מכונה שמורה, ובשליש מצה וקצת הוא כבר אוכל כזית ומקיים את המצוה מעיקר הדין. **במצות רכות המתקפלות**, הנפח הוא קטן מהמשקל כיון שהן דחוסות. בשביל לאכול כזית צריך לאכול קרוב לשלושים וחמשה גרם.

מספר הכזיתים לכל אדם

כדאי ומומלץ מאד להכין את כל הכזיתים מערב הפסח. לדוגמה אם יש לאדם עשרים נפשות האוכלים מצות, כמה יכין? צריך להכין לכל אחד ארבעה כזיתים - שנים למוציא מצה, אחד לכורך, ואחד לאפיקומן. יש נוהגים באפיקומן לאכול שני כזיתים, אחד זכר לקרבן פסח והשני למצה הנאכלת עמו (עין משנ"ב סימן תע"ז סק"א ובמ"ש שם בהערות אי"מ). אם יש מהמסובין שקשה להם לאכול מצה, מעיקר הדין די להם במוציא מצה בכזית אחד (כך כתבו בשו"ת חזון עובדיה (עמוד שע), ומור"ג בשו"ת תפלה למשה (ח"ד סימן ל"ו), וע"ע בביה"ל סימן תע"ה ס"א ד"ה כזית).

בעל הבית אמנם נותן מהמצה שברך עליה לכל המסובים, אבל זו חתיכה מאד קטנה, לכן צריך שיהיה מוכן לכל אחד ארבעה כזיתים שקולים מערב החג כאמור. מי שיש לו משקל ידני ללא חשמל, לא מוכרח לשקול בערב החג, יכול לשקול גם תוך כדי הסדר, מותר לשקול שקילה של מצוה בחג.

נקיון החסה ושיעורה

צריך להכין גם את החסה - שהיא המרור - כדי שיהיה לכל אחד שני כזיתים, וכן את הכרפס בערב פסח. את החסה צריך לנקות היטב. לפני שהיו מגדלים חסה בגידול מיוחד מגוש קטיף, איך היינו מנקים? משרים אותה במים עם סבון, שוטפים אותה היטב, ולבסוף אבא ע"ה היה בודק את החסה בחוץ אל מול השמש על סדין לבן, שאם יש איזה בעל חיים קטן יראה אותו על הסדין הלבן. היום ברוך ה' יש חסה של חסלט ושל עוד חברות, והבדיקה שלהם הרבה יותר קלה. צריך להשרות במים ולאחר מכן לשטוף בזרם חזק. אני חושב שבלי קשר

לבעלי החיים, כדאי להשרות בהרבה מים בגלל הריסוס הרב שעושים עליו, והוא עלול להזיק. מצד הכמות, הנפח והמשקל בחסה כמעט שווים, לכן צריך לאכול מהמרור בכל פעם - במרור ובכוור - עשרים ושבעה גרם. בכרפס לעומת זאת צריך כל אחד לאכול פחות מכזית, ולכן יקחו ממש מעט שלא להכנס לספק ברכה אחרונה.

ביצים ומרק

לא לשכוח להכין את הביצים זכר לקרבן חגיגה. אצלנו נהגו לבשל ביצים כנגד כל בני הבית, ולאכול אותן למחרת בבוקר. העירקים ועוד עדות אוכלים אותן בלילה לפני מגיד כדי שלא להיות רעבים בהגדה, ומשאירים ביצה אחת בקערה. בג'רבה נהגו לאכול מרק עם בשר לפני המגיד כדי לקרוא את ההגדה בנחת ובשלוה בלי לחץ של רעב.

רק שצריכים לשים לב לאכול את זה **אחר הקידוש לפני הכרפס**. מדוע? הרי כאשר מברכים "בורא פרי האדמה" על הכרפס, מכוונים לפטור את המרור שגיע אחר כך. אם כן, כאשר יאכלו את הביצה או את המרק עם הבשר לאחר הכרפס, יתחייבו לברך ברכה אחרונה "בורא נפשות רבות", וכך לא תוכל ברכת בורא פרי האדמה שברך על הכרפס לפטור את המרור, כיון שכבר ברכו ברכה אחרונה. (עיין ש"ע סימן תע"ג ס"ו ובמ"ב שם, ובחזו"ע סדר קדש עמ' לא, ובהגש"פ ה' נסח ח"א פ"ו ס"ו).

ארבע כוסות יין

השתיה המרכזית בסעודה היא ארבע כוסות יין, וכולם צריכים לשתות, גברים נשים וטף מגיל שמבינים בסיפור יציאת מצרים. **מצוה מן המובחר לקחת יין אדום מכמה סיבות**, וכמו שכתב מרן (סימן תע"ב ס"א). ואם אין לו מספיק יין אדום, יתן בכוס מעט יין אדום, ועליו יתן יין לבן. כך לכל הדעות מותר לעשות, ואין בזה משום צובע או מתקן (עיין מ"ש מנו"א ח"ה פ"ג ס"ח ובהערה, ובחזו"ע שבת ח"ה עמוד מא, ובשו"ת תפ"ח מ"ח הגד"מ סימן ע"ג או"ב ע"ש).

מי שהיין עושה לו 'סיבוב' בראש והוא חושש שלא יוכל לספר את ההגדה כראוי, יוכל לקחת מיץ ענבים. **לכתחילה צריך יין**, היום יש יינות קלים עם ששה אחוז אלכוהול שאפשר לשתות מהם בקלות, אבל אם בכל זאת קשה לו, יכול לצאת ידי חובה במיץ ענבים. כשלווקח יין, עדיף שלא יהיה מבושל, אלא אם כן יש חשש שאדם המחלל שבת בפריסה יגע ביין, שאז עדיף מבושל שאין בו חשש יין נסך.

הכנה ללילה ואכילה ביום

צריך להכין גם את הזרוע. לוקחים זרוע של כבש, ועדיף לפי הקבלה זרוע ימין, צולים ושמים בקערה. מי שאין לו זרוע של כבש, יכול לקחת כנף של עוף או אפילו שוק. זה רק זכר לקרבן פסח. ואוכלים את הזרוע למחרת, וכן כתב מרן רבנו עובדיה יוסף זצ"ל (חזון עובדיה פסח סדר שלחן עורך עמ' קג) שהמנהג **שלא לאכול הזרוע בלילה פסח**. וכן נהגו בג'רבה. על כל פנים, בני קהלות שנהגו בחו"ל לאכול צלי בלילה פסח וממשיכים במנהגם בארץ, יש להם על מה שיסמוכו. (וע"ע במ"ש בהערות אי"מ שבסוה"ס לסימן תע"ו על מ"ש המשנ"ב בסק"א).

מנוחה ושמחה

צריך לשים לב **לנוח בערב פסח**. עורך הסדר, אבל לא רק הוא - הגברים, הנשים והילדים. האשה עובדת קשה, ובמיוחד יום לפני פסח, מצאת החמה עד צאת הנשמה... איך תגיע ללילה הסדר? אם לא תנוח בערב פסח היא לא תצליח להשאר ערה בהגדה. אמרו רבותינו (סוטה דף י"א ע"ב), בשכר נשים צדקניות נגאלו אבותינו ממצרים. מה עשו הנשים? אומרים בדרך הלצה, הרי עם ישראל היו צריכים לעבוד במצרים ארבע מאות שנה, כמה עבדו למעשה? מאתים ועשר שנים. למה? הנשים אמרו: שה' יוציא את עם ישראל לפני הזמן, ואנחנו מוכנים לקחת על עצמנו את השעבוד, כל שנה בערב פסח נעבוד עבודת פרח... צריך לשים לב שינוחו, שישמחו בהגדה, שלא ירגישו קרבן פסח...

האפיקומן וסגולותיו

את האפיקומן צריך לאכול על השבע. כלומר, צריך לאכול את הסעודה לפני האפיקומן כדי לא לאכול אותו מתוך רעב. מצד שני אסור להיות שבעים לגמרי, כיון שאז זו אכילה גסה, האדם עלול למאוס באכילה זו ואסור לאדם לעשות מצוה זו מתוך מיאוס חלילה. **לכן חכם עיניו בראשו לא למלאות את כרסו עד אין סוף**, אלא להשאיר מעט מקום המספיק לכזית מצה. יש סגולה לקחת מעט מהאפיקומן לשמירה והצלחה. אדם שיש לו

משפט לא אליכם, יקח את האפיקומן למשפט ובעזרת ה' יזכה. גם היוצא לדרך רחוקה יקח את האפיקומן אתו. **אבי מורי זצ"ל**, תמיד כשהיה יוצא לדרך, היה לוקח אתו את האפיקומן, וגם היה נותן לאנשים שיש להם משפט.

קערת הסדר

כתוב בספרים הקדושים, שקערת ליל הסדר והדברים המונחים בה הם כנגד עשר ספירות. אמר מו"ר **מרן ראש הישיבה זצ"ל** הכ"מ, שמתעם זה נהגו בהרבה עדות לסובב הקערה כשאומרים "הא לחמא עניא" מעל ראשי המסובים, כדי להשפיע שפע דרך עשר הספירות עליהם. בספר "מדרש הגדה" לגאון רבי **צמח כהן זצ"ל** מג'רבה, כתב שבהא לחמא עניא אומרים "כל דכפין יתי ויכול" - כל מי שרעב יבוא ויאכל, ויש המתביישים, לכן מסובבים הקערה לרמוז שגלגל חוזר בעולם, אין מה להתבייש, יבוא יום שגם העני יהיה למעלה ויכניס אורחים. הגאון רבי **חיים פלאגי זצ"ל** רמז את זה בפסוק: "ואסובה את מזבחך ה'" **מזבחך** ראשי תיבות: מצות-מרור, זרוע, ביצה, חרוסת וכרפס.

להכין סיפורים

ויש את הדבר האחרון שצריך להכין, **הוא הכי חשוב. אין לו גבול**. מה הוא? מצות "הגדת לבנך". בעל הבית ישתדל בכל עוז למצוא מדרשים יפים להכין מהם סיפורים מאלפים, ולהכניס בלב השומעים את ענין יציאת מצרים ואת ההודאה לקדוש ברוך הוא. **זו מצוה מן התורה שמגיעה פעם בשנה**, לא סתם אנחנו אומרים בהגדה "וכל המרבה הרי זה משובח". אדם יכין סיפורים טובים, וכך לאחר שלחן עורך שכולם אכלו ושבעו, ירתק אותם בסיפור **יציאת מצרים** ויקיים את מצותו. רק צריך לשים לב שלא יעבור חצות בלי אפיקומן, יאכלו את האפיקומן וימשיכו בסיפור יציאת מצרים.

ה' יזכנו שיתקיים בנו הפסוק: "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות" (מיכה ז', ט"ו), נזכה לראות נסים ונפלאות, לחזות באורו של משיח ובבנין בית המקדש במהרה בימינו, אמן.

בע"ה מידי יום עורכים פדיון נפש המסוגל לישועות על פי הסדר שתיקן מרן החיד"א ע"י רבני הישיבה שליט"א

פדיון נפש פרטי	פדיון נפש כללי
160 ש"ח לשם	52 ש"ח לשם

למסירת שמוח התקשרו: **08-6727523** (אפשר לשלוח הודעה, רז קווי, מענה 24 שעות)

או בעמדות נדרים פלוס

ילדי גאלה

בית נאמן לילדים

מתוך שיעוריו של רבנו מרן ראש הישיבה זצוק"ל
לע"נ גאלה בת הרבנית אסתר מאוזו ע"ה

עורך: הרה"ג ר'
שמואל עידאן שליט"א

גליון
451

הלכה נאמנה

[בן איש חי ש"א פרשת צו סעיף כ"ה]. הַבְּכוֹרוֹת מִתְעַנִּים בְּעֶרְב פֶּסַח בֵּין בְּכוֹר מֵאָב בֵּין בְּכוֹר מֵאִם, וְדוֹקָא הַזְּכָרִים בְּנֵינִים, אֲבָל הַנְּקֻבוֹת לֹא נִהְיָו לְהִתְעַנּוֹת.

וְהַיּוֹם גַּם הַזְּכָרִים לֹא מִתְעַנִּים אֲלָא בְּאִים לְשִׁמְעָה סִיּוּם מִסְכַּת. וְצִרְיָה לְהִבִּין [הַסִּיּוּם]. וְלִכְּן מִי שְׁעוֹשֶׂה אֶת הַסִּיּוּם מִסְכַּת, צִרְוֹ לְהַסְבִּיר קֶצֶת. וְלֹא יִקְרָא מִהַר וַיֹּאמֶר "הֲדָרוּ עֲלֵךְ... מָה הֲדָרוּ עֲלֵךְ?! תִּקְרָא וְתִסְבְּרֵהוּ, אֲפָסְרָה לְהוֹסִיף גַּם דְּבָרֵי אַגְדָּה, אֲבָל לֹא לְהַכְפִּיד עַל הַצַּבּוּר, אֲנָשִׁים מְמַהְרִים. אֲלָא עֲשֵׂה דְקוֹת רְבַע שְׁעָה, וְאִם הוּא הַבֵּין מִשְׁהוּ - זֶהוּ. אוֹמְרִים בְּשֵׁם הַהֲרָ"א (סֵפֶר דְּבָרֵי אֱלֹהֵי דָף צ"ה ע"ב) שְׁמִי שְׁמִשְׁתַּתֵּף בְּסִיּוּם, זֶה נִחְשָׁב כְּאִלוֹ הוּא לְמַד אֶת כָּל הַמִּסְכָּת. (עֲשֵׂה רְמוֹ שֶׁהַמְּלֵא סִיּוּם הַמְּלוּי שְׁלֵה סִי"ד ו"ו מ"ם. מָה שֶׁנֶּעְלַם זֶה כְּמוֹ מָה שֶׁנֶּגְלָה. הַאִת סִי"מ הַמְּלוּי שְׁלֵה - מ"ד כְּמִנְיָן שְׁשִׁים (כְּמוֹ ס'). יוֹ"ד שְׁשִׁים, וּמ"ךְ זֶה שְׁשִׁים. יו"ד - י', ו"ד. י' זֶה עֶשְׂרֵה, ו"ד זֶה עֶשְׂרֵה. ו"ו - ו', שֵׁשׁ שֵׁשׁ. מ"ם גַּם כּוּ - אַרְבָּעִים אַרְבָּעִים. אִזּוֹ הִנֵּעְלַם וְהִנֵּגְלָה אוֹתוֹ דְּבָר. מִי שֶׁהוּא בְּנִגְלָה גִּמְרָל אֶת כָּל הַמִּסְכָּת, אֲשֶׁרֵי. וְגַם מִי שֶׁרָק בִּנְעֻלָם, בְּסוּף פֶּא וְשִׁמְעָה כַּמָּה מַלִּים, שְׁמַע "הֲדָרוּ עֲלֵךְ" וְאֵת הַקֶּטֶע שֶׁל הַסִּיּוּם [גִּישׁ לוֹ שְׂכַר]. וְיִשׁ כְּאֵלֶּה שֶׁ"מִקְלוֹת" לְכַנְיָהוּ וְלְבַעֲלֵיהוֹן שְׁבָאִים מֵאַחַר, וְשׁוֹמְרוֹת לָהֶם מֵהַסִּיּוּם וְאוֹמְרוֹת לָהֶם: תִּטְעַם קֶצֶת מֵהַסִּיּוּם, תִּטְעַם קֶצֶת. כְּאִלוֹ זָכַר לָמָּה שֶׁהִיָּה עוֹשֶׂה הַסְּבָא... וְהֵם כְּבָר אֲכָלוּ בְּכַר [וְלֹא הִיוּ בְּכָלל בְּשַׁעַת הַסִּיּוּם, וְאִין זֶה מוֹעִיל לְכָל]. מָה הַחֲכֵמָה?! עוֹד דְּבָר, אֲדָם שֶׁבִּבְקָר שׁוֹתֵה כּוֹס תֵּה אוֹ קָפֶה וְכּוֹדוּמָה, אִם הוּא בְּכוֹר לֹא יִשְׁתֶּה וַיֹּאמֶר: אַחַר כָּךְ יֵשׁ לָנוּ סִיּוּם. לֹא, לִפְנֵי הַסִּיּוּם אֲסוּר לָךְ לְאֲכָל כְּלוּם [ראוה עוד בעלון הגדול].

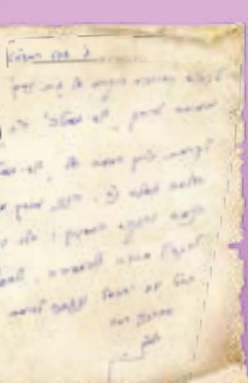
מָה שְׁאוֹמְרִים בְּסוּף "הֲדָרוּ עֲלֵךְ" - רְמִי בַר פֶּפְא, סוּרְחַב בַּר פֶּפְא, דְּרוּ בַר פֶּפְא וְכוּ', לֹא דַעְנוּ מָה זֶה. כְּתוּב שֶׁם בְּכָל הַמִּסְפָּחוֹת "עַלְּן מָה שֶׁכְּתוּב אַחֵי הַגָּאוֹן מְהַר"ל מִפְּרָא (לֹא אַחֵי - אִחַ שְׁלֵי. אֲלָא הַאֲלָף שׁוֹן פֶּתַח - אַחֵי שֶׁל מְהַר"ל מִפְּרָא), בְּסֵפֶר כָּךְ וְכָךְ בַּאוּר וְטַעַם

הַשְּׂמוֹת הַלְלוּ. וְגַם הַרְמָ"א כְּתוּב טַעַם". אֲבָל הַפְּרוּשׁ הַנְּכוֹן וְהַפְּשׁוּט מָה שֶׁכְּתוּב שֶׁרַב פֶּפְא הָיָה לוֹ אֶחָד עֶשְׂרֵה יְלָדִים, וּמִלָּךְ פָּרַס יִמּוֹ שְׁמוֹ הַלֵּךְ וְתָלָה אוֹתָם בְּיוֹם אֶחָד (רָאָה בְּסֵפֶר הַפְּרִיטוֹת דְּרוֹת הַתַּנְאִים (שַׁעַר ב') וּבְסֵפֶר אַרְיִם נָסִי עַל בְּרָכוֹת עַמ' ש"א). אִין מְנוּחָה לְעַם יִשְׂרָאֵל בְּחוּץ לְאֶרֶץ, אִין מָה לְעִשְׂוֹת. "גַּעַתִּי בְּאַנְחָתִי וּמְנוּחָה לֹא מִצָּאתִי" (יִרְמְיָה מ"ה, ג'). לְזָכַר הַמְּאֵרַע תִּקְנֵנוּ שְׁכָל פַּעַם שְׁמִסְיָמִים מִסְכַּת מְזִכְרִים אוֹתָם, זֶה הַפְּשׁוּט הַפְּשׁוּט. פַּעַם שֶׁאֵלֹו אֶת רַבִּי יוֹסֵף מִשְׁאֵשׁ רַבָּה שֶׁל חִיפָה עַל זֶה (בְּשִׁוִּית מֵיַם מִיַם חַאו"ח ס"י ק"ף), הַבִּיא לָהֶם אֶת כָּל הַמְּקוֹרוֹת בְּגִמְרָא שֶׁנִּזְכְּרוּ שְׂמוֹת הַבְּנִים הָאֵלֶּה. אֲדָם יָכוֹל לְבַדֵּק אוֹתָם בְּסֵדֶר הַדְּרוֹת. זֶה הַסְּבָה שֶׁקוֹרְאִים אוֹתָם, בֵּין אִם עוֹשִׂים סִיּוּם עַל מִשְׁנֵהוּ, וּבֵין אִם עוֹשִׂים סִיּוּם עַל גִּמְרָא. (וְיֵשׁ שֶׁם אֶחָד שֶׁחִסַּר בְּגִמְרוֹת, וְהַשְּׁלִים אוֹתוֹ בְּסֵדֶר הַדְּרוֹת). (עַל פְּעָרָה רַב פֶּפְא סָבָא, וּבְאֵרִים נָסִי בְּרָכוֹת בְּחַדוּשִׁים עַל נֹסַח הַסִּיּוּם).

וְיֵשׁ עוֹד טַעֲמוֹת בְּנִסַּח שֶׁל הַקְּדִישׁ - "וַיִּתְגַּדַּל וַיִּתְקַדַּשׁ... בְּעֵלְמָא דְּהוּא עֲתִיד לְאַתְחַדְתָּא". לֹא "לְאַתְחַדְתָּא" אֲלָא "בְּעֵלְמָא דְּהוּא עֲתִיד לְחַדְתָּא" - בְּעוֹלָם שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲתִיד לְחַדֵּשׁ אוֹתוֹ. לָמָּה? כִּי אַחַר כָּךְ כְּתוּב: "וְלִמְכַנְיָהוּ קְרָתָא דִּירוּשָׁלַיִם, וְלִשְׁכַּל הַיְכִיָּלָה בְּגוּזָה". הַעוֹלָם יִתְחַדֵּשׁ לְבַד וְהוּא יִבְנֶה אֶת הַיְכִיָּלָה... לֹא, אֲלָא "לְחַדְתָּא". בְּשִׁלְחוֹ עֲרוּן יוֹרֵה דְעָה (ס"י שַׁע"ו ס"ד) הַנִּסַּח "דְּהוּא עֲתִיד לְחַדְתָּא" - וַיִּתְגַּדַּל וַיִּתְקַדַּשׁ שְׁמָה רַבָּא - שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא - בְּעוֹלָם שֶׁהוּא עֲתִיד לְחַדֵּשׁ אוֹתוֹ. לֹא "לְאַתְחַדְתָּא" - לְחַתְחַדְשׁ. וְכִי הוּא יִתְחַדֵּשׁ מֵאֵלָיו? אֲלָא "לְחַדְתָּא" זֶה הַנִּסַּח הַנְּכוֹן. כְּכָךְ כְּתוּב הַיְבֵי"ט (בְּסֵפֶר לִיחַ אֲרֵשׁ ס"י שַׁפ"ה), וְכַךְ כְּתוּב בְּמִסְכַּת סוֹפְרִים (סוֹף פ"ו ט'). [ראוה עוד בְּאֵרִים נָסִי בְּרָכוֹת בְּחַדוּשִׁים עַל נֹסַח הַסִּיּוּם]. צִרְיָה לְתַמְנֵן כְּכָל הַגְּמָרוֹת בְּמַהְדְּרָא הַבָּאָה שֶׁל עוֹ הַדָּר, הַלּוֹדִיעַ לָהֶם שֶׁיִּתְקַנְנוּ בְּמִקוּם "לְאַתְחַדְתָּא" - "לְחַדְתָּא". (בֵּית נַאֲמָן גַּלְיוֹן 500 אוֹתוֹת ח' ט' ו').

ידע תדע

מוֹבָא בְּשֵׁם הַאֲדַמוֹ"ר מַמוֹד'וֹי - רַבִּי שְׂאוּל אֱלֵעָזָר יְדִידִיָּה מַמוֹד'וֹי. (בְּסֵפֶר יְחִידִי סֵגְלָה שֶׁל רַבִּי אִיסַר פֶּרְנָקֶל 8 עַמ' 224) שֶׁאֲפָלוּ אֲדָם יוֹדַע כָּל סִפְרֵי הַקְּבֻלָּה, יוֹדַע כָּל הַפְּסוּלִים, יוֹדַע כָּל הַחַדוּשִׁים, יוֹדַע לְסַפֵּר בְּצִיּוֹת מְצִרִים לְיָלֵד קָטָן. כְּמוֹ שְׁהַרְמָ"ם כּוֹתֵב בְּהַלְכוֹת חֲמִץ וּמְצָה (פ"ו מֵהַלְכוֹת חֲמִץ וּמְצָה ה"ב), תִּקַּח אֶת הַבֵּן שֶׁלְךָ וְתֹאמַר לוֹ: בְּנִי, הֵינִי עֹבֵד לָנוּ. וְהֵינִי עֹבֵד לָנוּ. וְהֵינִי רַבָּה יוֹתֵר גְּרוּעַ מִנְּךָ, לָמָּה? כִּי הַפִּילִיפִינִי אִם תַּעֲשֶׂה לוֹ מִשְׁהוּ, יֵשׁ לוֹ זְכוּיוֹת. הוּא הוֹלֵךְ לְמַשְׁרֵד הַעֲבוּדָה וְאוֹמַר: קַפְחוּ אֶת יְכוּתִי, מְגִיעַ לִי בֵּית הַבְּרָאָה, מְגִיעַ לִי כָךְ. אֲבָל הַמְּצִיר יַעֲשֶׂה בְּעֵבֶדוֹ מָה שְׁיִצְרָה. וְעוֹד אֲלֵךְ שְׁנֵה אַחֵרֵי הַמְּצִרִים. בְּיוֹן הַעֲתִיקָה, הַמְּשַׁלְּיָה, וְהַפְּרוֹפְסוֹרִית, כָּל הַפִּילוֹסוֹפִים הֵי שֵׁם, עֹבֵד לֹא הָיָה שְׁנוֹה כְּלוּם. מְגִיעַ לְגִיל חֲמִשִּׁים, אִין פְּוִסְיָה, הַפְּוִסְיָה שֶׁלּוֹ בְּגַב הָאֵרוֹת... לוקְחִים אוֹתוֹ וְוּוֹקְחִים אוֹתוֹ לְשֵׁם. כְּכָךְ בְּיוֹן, כְּכָךְ בְּרוּמָא, קַל וְחֵמֶר בְּמְצִרִים.

לְכֹן צְרִיכִים לְהוֹדוֹת לְקוֹדֵשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהִצִּיל אוֹתָנוּ. שִׁפְתַּח אֶת הַעֲנִינִים שֶׁל הַעוֹלָם שִׁדְעוּ מֵהוּ חַרוֹת, בֵּן אֲדָם הוּא בֵּן חֲרוֹת, כָּל בֵּן אֲדָם יֵשׁ לוֹ חֲפֵשׁ חֲרוֹת, יֵשׁ לוֹ חַרוֹת, אֲתָה לֹא יָכוֹל לְכַפּוֹת אוֹתוֹ. לְכֹן צְרִיכִים לְסַפֵּר בְּצִיּוֹת מְצִרִים כְּפִשְׁטוּתָה. כְּכָךְ אוֹמַר רַבִּי שְׂאוּל מַמוֹד'וֹי. (בֵּית נַאֲמָן גַּלְיוֹן 453 אוֹת ט').

למען הספר

יֵשׁ הַלְכוֹת בְּאַפְסֵית הַמַּצּוֹת. וְהַלְכוֹת הַמִּפְּוִסְקָת בְּיוֹתֵר בְּשִׁלְחוֹ עֲרוּךְ (סִיּוּן תנ"ה ס"א) הִיא: "אִין לְשִׁין אֲלָא בְּמִים שְׁלֵנוּ". וְאִין בְּיָלְדוּתִי קְרָאתִי הַדְּבָרִים כְּפִשְׁטוּם, יֵשׁ מִיַם מִיְחִידִים אֲצֵל מְרוֹ (הַשְּׁלַח עֲרוּךְ). וְאִין לְשִׁים אֲלָא בְּמִים שְׁלוֹ. וְרִיאִיתִי שְׁכָל הַפֶּתַח (כָּלם מְבָרְרִים מַפְּוִי) צוֹחֲקִים עַל זֶה... מָה אֲתָם צוֹחֲקִים? כְּתוּב מִיַם שְׁלֵנוּ! אֲבָל וְכִי אֲתָה חוֹשֵׁב מִיַם שְׁלֵנוּ זֶה כְּפִשְׁטוֹ, שִׁישׁ לְמָרָן מִיַם מִיְחִידִים? לֹא, "שְׁלֵנוּ" מִלְּשׁוֹן לִיָּה - שִׁישְׁנוּ. מִיְחִידִים אֲתָם מַחוּץ לְמַעְיָן אוֹ הַבָּאָר שֶׁתִּים עֲשֶׂרָה שְׁעוֹת וְשֵׁם הֵם מִתְקַרְרִים, כִּי מִי הַמַּעְיָנוֹת בְּלִילוֹת נִיָּסוֹן הֵם חֲמִים, וְאֲסוּר לְלוֹשׁ בְּמִים חֲמִים. וְהַגְּמָרָא בְּפִסְחִים (דָּף מ"ב ע"א) מְסַפֶּרֶת מִשְׁהוּ דוּמָה, "דְּרִשָּׁה רַב מִתְנָה בְּפִפּוּנָא", אֶת הַדִּין הַזֶּה "אֲמַר רַב יְהוּדָה אִשָּׁה לֹא תִלוֹשׁ אֲלָא בְּמִים שְׁלֵנוּ", אִתְּו כּוֹלִי עֲלְמָא חֲצִיבִיּוּ - הַבִּיאָה אֶת הַקְּדוּרוֹת שֶׁל הַחֶרֶס בְּבִקְרָ לִפְנֵי רַב מִתְנָה, וְאֲמַר לוֹ: "הַב לָנוּ מִיָּא, הַב לָנוּ מִיָּא" - תְּבִיאָה לָנוּ מִיַם. הוּא הַתְּפִלָּא: מָה זֶה "תְּבִיאָה לָנוּ מִיַם"? וְכִי יֵשׁ לִי מִיַם מִיְחִידִים? אֲמַר לוֹ: אֲבָל אֲתָה אֲמַרְתָּ "מִיַם שְׁלֵנוּ"! אֲמַר לָהֶם: "אֲנָא מִיָּא דְּבִיתוֹ קְאָמִינָא" - אִנִּי הַתְּפִינְתִּי מִיַם שִׁישְׁנוּ, שְׁהִי מַחוּץ לְמַעְיָן וְשְׁמוֹ אוֹתָם מַחוּץ לְמַעְיָן וְהַתְּקַרְרוּ בְּמִשְׁבֵּה הַלִּילָה..

רב מתנה - מתנה מן השמים

רב מתנה זה הבן האחרון של רבי יוחנן. לרבי יוחנן הי עשרה בנים, ובעונות הרבים פלם מתו. והוא היה לוקח את השן של הבן העשירי ויהיה מנחם בה את כל אלה שבאו לבכות על מתייהם. אמר להם: תראו, השן הזאת היא של הבן העשירי שלו (ברכות דף ה' ע"ב). אחר כך נולד לו בן ויקרא לו "מתנה", כי זאת מתנה מהשמים (עין פירושו רב נסים גאון בבבבכות פס), והוא שלח אותו לבבל ללמוד תורה אצל שמואל (שמואל של הגמרא, רב וישאאל). אז קרוב לזדי שגהו רב מתנה הגה. רב מתנה שמע מרב יהודה בבבל את הדין של מים שלנו ודרש את זה בפפוניא, "כך אמר רב יהודה, אשה לא תלוש אלא במים שלנו", והם לא הבינו מה זה "מים שלנו", וחשבו "שלנו" הפנה על המים שיש לרב מתנה. רש"י אומר שבזמנו היו דורשים בשלון הקדש, כי קשה לו, אם דברו בארמית (או בכל שפה שהיא) אך נפלה הטעות, הרי אלו מלים שונות. לכן פרש שהדרשות היו בשלון הקדש. (בית נאמן גליון 405 אותיות ג' ה').

אלפי

אלפי

אלפי

בקשות. סלים. מתנדבים.

עם ישראל אחד!

גם השנה אנו יוצאים במבצע האדיר של
קמחא דפסחא למשפחות בכל רחבי הארץ
וקוראים לציבור היקר לקחת חלק כל אחד כפי יכולתו

**חבילת
סיוע מורחבת**

חבילת סיוע מורחבת
עד 10 נפשות
₪ 1,000

**חבילת
עזרה בסיסית**

סיוע למשפחה קטנה
עד 4 נפשות
₪ 450

**חבילת
בני חורין**

סיוע מורחב לכל ימי החג
חבילת סיוע ותמיכה
משפחה החל מליל הסדר
ועד שביעי של פסח
₪ 2,600

**חבילת
עזרה ממוצעת**

סיוע למשפחה ממוצעת
עד 7 נפשות
₪ 720

כל התורם ומסייע במפעל קמחא דפסחא
יזכה לפדיון נפש מיוחד שיתקיים על ידי
מורנו ראש המוסדות
הרב **חננאל הכהן שליט"א**
לשמירה והגנה מעין הרע ומכל פגע רע

חייגו כעת: *9105

שלחו הודעה: 08-6727523 / בעמדות נדרים פלור

תורה מגבא ומצלג

בחורי הישיבה ואברכי הכוללים המסולאים בפז
השוקדים על התורה גם בימי בין הזמנים
ולכם יש יכולת שותפות יחד איתם בתורה הקדושה ובהכנות לחג הפסח

החזקת
בתי המדרש
בימי בין הזמנים

סיוע בהלבושה
לחג הפסח
כבני חורין

הקדשת שעת לימוד בכלל
בתי המדרש ברחבי הארץ

₪ 360

הקדשת יום לימוד בכלל
בתי המדרש ברחבי הארץ

₪ 1,800

הלבושת בחור

₪ 520

הלבושת אברך

₪ 1,000

חזקו ואמצו

ואת חג המצות תחוגו בדיעות
בניסן נגאלו ובניסן עתידין להיגאל

או בהודעה 08-6727523
או בעמדות נדרים פלוס

חייגו כעת 9105*
רב קווי 24 שעות ביממה

מתוך שו"ת בית נאמן חלק רביעי הנד"מ (חלק עניינים שונים סי' ב')

ששה מקומות סתומים בפיה"מ להרמב"ם ז"ל

בס"ד, כ"א אלול התשל"ג

לכבוד מעלת הרב הגאון המפורסם, המחדש כנשר נעורי ספרי חכמינו ז"ל, חבר ב"ד הגדול לערעורים, עצו"ר [עצום ורב] סוה"ר [סיני ועוקר הרים] כמה"ר ר' יוסף קאפח (שליט"א), עיה"ק ירושלים ת"ו.

ר. ג. מ. ג.

באתי בשאלותי אלה למול הוד מעלת כת"ר לברר את ספקותי בכמה מקומות בפירושו המשניות להרמב"ם ז"ל שנתקשיתי בהם, ומהם שנוגעים להלכה ולמעשה, ואבקשה מכת"ר לחוות דעתו עליהם כפי בקיאותו הגדולה וכפי ידיעתו במקור הערבי. אם אפשר גם לצטט את המקור כלשונו, ושכרו כפול מן השמים.

א) בפיה"מ סוף מסכת ע"ז כתב: כלי תשמיש רוצה לומר תשמיש אכילה, ובלבד שיהיו אלה הכלים מן המתכות כגון הברזל והזכוכית וכו'. ולכאורה תמוה שכולל הזכוכית בכלל כלי מתכת, ונ"מ לכמה עניינים (ועי' הפר"ח י"ד סי' ק"כ סק"י דכלי זכוכית אינם נכללים תחת סוג מתכת. ועי' להר"ש"ש ר"ה דף י"ט ע"ב. ע"ש). ולענ"ד נראה שרבינו כתב בלשון ערבי "מן הכלים הניתכים" או מן "המותכות" (בהוספת וא"ו), וכוונתו לטעם הגמ' (ע"ז עה): הואיל וכי נשתברו יש להם תקנה ככלי מתכות דמו, ופירש"י זכוכית שנשתבר ראוי "להתיכו" ולעשותו כלי. ע"ש. ולא שדינם שוה בכ"מ לדין מתכת. [ועי' בספרי ה' נסי ח"ב בחלק השו"ת סי' ט"ו-ט"ז].

ב) בסוף מסכת סוכה גבי מרים בת בילגה וכו', כתב הרמב"ם: ואומרת לו בלשון יוני יאריב יאריב וכו'. והוא תמוה, דבש"ס איתא לוקוס לוקוס, ופירש"י בלשון יוני זאב. וכ"כ הערוך. ע"ש. ולענ"ד דרבינו כתב בלשון ערבי "יא דיב יא דיב" וביאורו בעברית זאב זאב, והועתק בטעות במלה אחת יאריב (ברי"ש). והמתרגם לא ידע לפתרו והניחו כמות שהוא, ויצא יאריב יאריב.

ג) בסוף פ"א דחגיגה הן הן גופי תורה, כתב רבינו: אמרו הן הן אינו סיפור לזרז וכו'. ע"ש. ואינו מובן מאי שייך הכא סיפור. ונראה שט"ס הוא וכצ"ל אינו "ככל לשון" לזירוז, כי בלשון ערבי (הרגיל אצלנו) הפעל "עאוד" משמעותו כפילות דברים וגם סיפור והגדה כמו וכל המרבה לספר ביציאת מצרים פותרין: ליעאוד פי כרוג' מצר. וטעה המתרגם ולא פתר נכונה.

ד) בפ"ב דקידושין במשנת המקדש בחלקו וכו', כתב: לא שיעשה בהם "אלא" זה. ולענ"ד ט"ס וצ"ל זולת זה. (אפשר שכתב בלשון ערבי: "גיר האדה", שסובל שני מובנים).

ה) בסוף הקדמתו לסדר טהרות: וכאשר נגע כנף הן הבגד "בבשר" היה "הבשר" שני עוד נגע "הבשר" בניזיד וכו'. ונראה שהוא ט"ס וצ"ל בלחם, כדכתיב בחגי ונגע בכנפו אל הלחם ואל הנזיד וכו'. וכ"כ בספר ידי משה על פסחים (דף ק"י ע"ב מדפי הספר), ואפרי"ן מדברי מהר"י לנדא בהגהותיו. ע"ש. ונבעה טעות זו מלשון ערבי שקורין לבשר לחם, וכמ"ש בשמות רבה (פרשה מ"ב אות ג') בערביא קורין לבשרא לחמא. ע"ש.

ו) בפ"ד דמקואות מ"ז: וכבר חשב איש גדול מאד רב העיון בארץ המערב וכו' ונהרג על זה באמה ובזרוע וכו'. ע"ש. והוא תמוה מ"ש ונהרג "על זה". וכן התפלא בספר נר המערב להרי"מ טולידאנו (הוצאה שניה עמוד שיח), ושיער שם שהוא ר' יהודה אבן סוסאן ז"ל שנהרג במרוקו על קידוש השם בימי הרמב"ם, וציין עוד לדברי רבינו בחיבורו פ"ד מהלכות מקואות ה"ט. ע"ש. ולבי אומר לי שהוא מטבע הלשון בערבי, והכוונה שנתעצם מאד בסברתו בזרוע, וכמעט היה מוכן להסתכן על דעתו. ומ"ש באמה ובזרוע, הוא ספק המתרגם, שלא ידע לתרגם המלה "בזרוע" בלשון ערבי אם הכוונה באמה או בזרוע, וכתב שתייהן. אך באמת הכוונה שהחזיק בדעתו "ומת עליו" בזרוע. ולפ"ז אין הוכחה שהוא ר' יהודה אבן סוסאן הנ"ל.

וה' יזכנו לכיין לאמתה של תורה אכיר'.

ובעלותנו ארצה שמעתי שמע כת"ר שליט"א ובקיאותו הרבה בכל מכמני שפת עבר וערב, וכי הו"ל את ספרי רבינו מתורגמים תרגום מדעי מדויק ונכון, על כן ראיתי לפנות אליו בספיקותי הנ"ל. [ועי' במבוא לספרי ארים נסי' יבמות עמוד 27]. ובזה קנצי למלין ואדברה נא שלום כערכו הרם והנכבד.

בברכת שנה טובה ומבורכת

וביקרא דאורייתא

הצעיר ע"ה מאיר נסים מאזוז סילט"א

בלא"א הגאון כמוהו"ר מצליח מאזוז צצוק"ל הי"ד

וזאת תשובתו:

ב"ה, כח אלול תשל"ג

כבוד הגאון כמה"ר מאיר נסים מאזוז שליט"א
כנהר שלום,

לשאלותיו

א) בסוף ע"ז במקור "מן אלמסובכאת", והתרגום הנכון "מן המתכות", וכן תרגמתי במהדורתי. וכך השוה זכוכית למתכות לענין זה כלומר שחדשים מטבילין ושנשתמש בהן על ידי חמין מגעילן, בהלכות מאכלות אסורות פי"ז הל"ג.

ב) בסוף סוכה הנוס' כפי ששיער כת"ר "יא ל"ב", ואני תרגמתי הוא זאב הוא זאב.

ג) בסוף פ"א דחגיגה, צדק כת"ר בהערות. ובמקור "ליסיהו תכדיד לאלתאביד", ואני תרגמתי "אמר הן הן אינו כפילות להדגשה אלא חסר וו העטף, ועניינו הן והן גופי תורה".

ד) בפ"ב קדושין מ"ח, כת"ר צדק בהשערות. ובמקור "לא או יפעלוא בהא גיר דלך", ואני תרגמתי "אלא לאכילה לא שיעשו בהם זולת זה".

ה) בסוף הקדמת טהרות "ואם נגע כנף הבגד הזה בלחם נעשה הלחם שני", וכפי ששיער כת"ר כך העירוני בהערותי שם.

ו) בפ"ד דמקואות מ"ד, צדק כת"ר בהשערות. ואני תרגמתי "וכבר דמה אדם גדול מאד בעל עיון בארץ גרבנא" כי שאובה שהמשיכה כשרה ואפילו היה המקוה כולו שאוב ונמשך, ונאבק על כך בכח ואל ודבריו בכך מפורסמים בספרו.

ודברי הר"מ טולידאנו אין להם על מה שייסמוכו. והמלה "גרבנא" לא תרגמתי, והעירוני שרבו נתכוון בכך לשני דברים גם לארצות המערב אם הגימל פתוחה גרבנא, או לארץ גלותינו אם הגימל שרוקה גרבנא, כי בדרך כלל מזכיר רבנו את ארצות המערב בשם "בלאי אלגרב" וכאן שנה וכתב גרבנא, לרמוז כי הגלות ואי האפשרות לעיין היטב גרמה לטעות זו.

ובכלל היה מאד רצוי שהשיבה של כת"ר ישיגו את המשנה מהדורת, זה יצ"ל [יצא לאור] ע"י מוסד הרב קוק והם הבעלים על כך.

בברכת כתיבה וחתימה טובה לאלתר לחיים.

ובברכת התורה

יוסף קאפח

בשיעור טובה ועוצלת
במלאת שנה לפטירתו אבינו רבינו מרת האנן ראם ודושימה רבנו מאיר מאזוז זצ"ל
שמונים ואני לבשר לעיסוד הרוח על צאת ספרו החשוב מסכת יוד והטור

שו"ת בית נאמן
חלק רביעי

מכיל עשרות תשובות ארוכות
בנושאים מעניינים ומגוונים

הספר מכיל גם תשובות במנינים שונים ומ"ש
ליום ספי' מנין פסחים למין, יוסף קאפח
פסחים במנינים לירושלים וישראל, מין שידת
שידית במנין ד' ועוד ועוד

לא הושגה בין הוצאה

הוצאת הספר
בית נאמן
פ"ח מ"ח
הקניון בנימין
ובסקר"ב
מחלקת הוצאה לאור
המסדה

לחומשת הספרים: 03-6714821 // 050-415-85-65
אם כפיל: kise821@gmail.com // כשר: www.ykr.org.il

גדולי וצדיקי הדור פסקו:

והזוכה לתמוך
במפעל צדקת ה'
ותורתו הקדוש הזה,
יתקיימו בו כל
הברכות שכתורה
הקדושה

וכל העוזרים
יתברכו להיכלל
בכסא של רחמים
בדין של ר"ה
תשפ"ג
תשפ"ג

מי שתומך באברכים הקב"ה
יברך אותו בכפלי כפליים
ולא ידע מחסור
וצער כל ימיו

כל התורם ידע שהוא
שם את כספו
בידיים נאמנות
וגדול שכרו בשלום הוה
ובשולם הבא

וכל המסייעים בידם
יקבלו בחזרה אלקי
פעמים מידו של
הבורא יתברך
בנחת ושלוח ובשלום בית
ובנים צדיקים ובמריאות...

אין ספק!

מעות קמחא דפסחא, מעבירים לאברכים עמלי
תורה המזוסרים נפשם על לימוד התורה מתוך
דוחק וצער!

רבני הקופה יחד עם מנזן תלמידי חכמים
יעתירו עבורכם בציונו הקדוש של
מזן ראש הישיבה זצוק"ל
לכל התורם 720 ש"ח ומעלה.

ניתן לתרום בדרכים הבאות:

בטלפון: 055-676-3536
או בעמדות 'קהילות' ברחבי הארץ (59441)
או בהעברה בנקאית: לפקודת 'תמכין דאורייתא' - ירך יעקב
(ע"ר) בנק דיסקונט סניף 139 מ.מ. 166712355 | קוד מוסד: 38365

התרומה מזכרת לפי סעיף 46

קופת החסד
תמכין דאורייתא
שע"י כולל אברכים - כסא רחמים

בראשות האתרים:
הרב דוד עידאן, הרב יעקב כהן והרב אליהו מאראר שליט"א